

RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NIN JEOPOLİTİK SONUÇLARI

Sevgi SEZER¹

Öz

Bu çalışma, 21. yüzyılda uluslararası ilişkileri ve küresel güç dinamiklerini açıkça yeniden şekillendiren Rusya-Ukrayna Savaşı'nın jeopolitik sonuçlarını kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Çalışmanın başlangıç noktası, Doğu Avrupa'da hemen ortaya çıkan jeopolitik sonuçlardır. Rusya-Ukrayna Savaşı, bölgesel sınırların yeniden tanımlanması, ulusal egemenliklerin ve siyasi bağlantıların değişmesiyle birlikte bölgedeki stratejik dengeyi değiştirmiştir. Bu çatışma aynı zamanda Sovyet sonrası devletlerin zayıflıklarını da ortaya çıkarmış ve güvenlik ve savunma stratejilerinin yeniden değerlendirilmesini teşvik etmiştir. Ardından, savaşın daha geniş uluslararası sonuçlarını, özellikle Rusya ile Batı arasındaki gerilimleri artırma rolünü keşfediyoruz. Çalışma, Rus doğalgazının Avrupa'ya taşınmasında Ukrayna'nın kritik konumu göz önüne alındığında savaşın enerji güvenliği üzerindeki etkisini inceler. Enerji politikasının geleceği, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve enerji jeopolitiğinin artan önemi, bu senaryo bağlamında değerlendirilmektedir. Çalışma ayrıca savaşın getirdiği küresel güvenlik düzeninin yeniden tanımlanmasını vurgulamaktadır. Çalışma diğer yandan, siber savaş iddialarının ardından çatışmanın siber güvenlik konusunu uluslararası güvenlik endişelerinin önüne taşıdığına dikkat çekmektedir. Son olarak, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın küresel normatif yapılar üzerindeki etkileri incelenmektedir. Bu çalışma, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın çok yönlü jeopolitik sonuçlarının nüanslı bir anlayışına katkıda bulunarak, bu yönleri sistemli bir şekilde değerlendirir. Çatışmanın doğrudan coğrafi sınırlarının ötesinde yankılanan geniş kapsamlı etkilerini vurgulamakta ve küresel barış ve güvenliği sürdürmek için kolektif ve tutarlı uluslararası stratejilere çağrı yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Rusya-Ukrayna Savaşı, Jeopolitik Sonuçlar, Uluslararası İlişkiler, Enerji Güvenliği, Küresel Güvenlik Düzeni, Uluslararası Hukuk, Normatif Yapılar.

JEL Sınıflandırması : F50, H56, N40

¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, sevgi.sezer@balikesir.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6958-3329.

Atıf/Citation (APA 6):

Sezer, S. (2024). Rusya-Ukrayna savaşının jeopolitik sonuçları. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 158–180. <http://doi.org/10.25287/ohuiibf.1331462>.

GEOPOLITICAL CONSEQUENCES OF THE RUSSIA-UKRAINE WAR

Abstract

This study comprehensively addresses the geopolitical consequences of the Russia-Ukraine War, which clearly reshaped international relations and global power dynamics in the 21st century. The starting point of the study is the immediate geopolitical consequences in Eastern Europe. The Russia-Ukraine War changed the strategic balance in the region with the redefinition of regional borders and the change of national sovereignty and political affiliations. This conflict also revealed the weaknesses of post-Soviet states and spurred a reassessment of security and defense strategies. We then explore the broader international consequences of the war, particularly its role in increasing tensions between Russia and the West. The study examines the impact of the war on energy security, given Ukraine's critical position in transporting Russian natural gas to Europe. The future of energy policy, diversification of energy sources and the increasing importance of energy geopolitics are evaluated in the context of this scenario. The study also emphasizes the redefinition of the global security order brought about by war. On the other hand, the study points out that the conflict, following allegations of cyber warfare, has brought the issue of cyber security ahead of international security concerns. Finally, the effects of the Russia-Ukraine War on global normative structures are examined. This study systematically evaluates these aspects, contributing to a nuanced understanding of the multifaceted geopolitical consequences of the Russia-Ukraine War. It highlights the far-reaching effects of conflict that reverberate beyond its immediate geographical borders and calls for collective and coherent international strategies to maintain global peace and security.

Keywords : Russia-Ukraine War, Geopolitical Consequences, International Relations, Energy Security, Global Security Order, International Law, Normative Structures.

JEL Classifications : F50, H56, N40.

GİRİŞ

Rusya-Ukrayna savaşı, Doğu ile Batı arasındaki çağdaş ilişkinin doğasını sorgulayan çoklu ve çelişkili yorumların ortaya çıkmasına yol açtı. Uluslararası sonuçlarından ve küresel barış ve güvenliğe yönelik ciddi tehlikelerinden kaçınmak için, savaşın ana taraflarının liderlerine uzmanlar ve siyasi analistler tarafından sunulan jeopolitik algılardan bağımsız olarak, onu anlamak ve kavramak gereklidir. Savaşın nedenleri bazen çoğunlukla Rusya'ya, bazen de Amerika Birleşik Devletleri'ne, NATO'ya ve Avrupa Birliği'ne atfedilirken, Ukrayna bu savaşın savaş alanıdır ve çoğu zaman nedenleri, klasik ve modern stratejik teorisyenlerin algılarından uzaklaşmayan bir denge arayışıyla sistemin bakış açısından kuvvetler arasındaki dengeyi aramak için kullanılır. Özellikle Huntington tarafından sunulan medeniyetler çatışması kültürel modeli aracılığıyla farklı kültürel ve ideolojik önerilerin hibridizasyonu engelleri aşmaya yönelik kültürel bir seçenek olarak küresel hegemonyayı başarmayı amaçlar. Jeopolitik yaklaşım, Ukrayna'daki mevcut uluslararası çatışma üzerinde gölge düşürmekte ve Huntington, kültürel ve dini çelişkilerin siyasi ve ekonomik çelişkileri yerine devletlerin mantığından öte, medeniyetler arası kırılma hatları oluşturabileceğini öngörmemiştir. Moskova, iki ülkenin 1991 yılında Sovyetler Birliği'nden ayrılmasından bu yana Ukrayna ile zorlu ilişkilere sahip olmuştur ve bu, Rusya'nın dış dünya ile problemlili ilişkilerinin bir alt kümesini oluşturur. Vladimir Putin'in bakış açısına göre bu iki bağımsız cumhuriyet olarak ayrılmıştır ve sonunda Rusya, Şubat 2022'den itibaren günümüze kadar Ukrayna'ya karşı kapsamlı bir savaş başlatmıştır. Bu savaş, Rusya'nın yirmi birinci yüzyılda jeopolitik genişleme aracı olarak ideolojik ve kültürel faktörlerin önemini dünyaya göstermiştir ve bu tür üçüncü dalga savaşlar hibrit savaş olarak adlandırılır ve asimetrik bir savaştır. Tüm mevcut araçlar ve taktikler, rakibi şaşırtmak, tepki verme yeteneğini zayıflatmak ve bir dizi sürpriz ve belirsizlik durumu içine müdahale etmek için kullanılır. Bu tür savaşlarda krizden çıkış için politik anlayışları bulmak da zordur; çünkü ipleri, küresel egemenlik mücadelesindeki jeopolitik analizlerin temsiliyetinin özünden dokunmuştur. Hibrit savaş, rakibi şaşırtmak ve tepki verme yeteneğini zayıflatmak için tüm mevcut araçların ve taktiklerin kullanıldığı, belirsizlik ve sürprizlerle dolu eşitsiz bir karma savaştır. Bu tür savaşta, krizden çıkış için

politik anlayışları bulmak da zordur; çünkü ipleri, küresel egemenlik mücadelesindeki jeopolitik analizlerin temsiliyetinin özünden dokunmuştur. Bu, tüm mevcut araçların ve taktiklerin kullanıldığı, rakibi şaşırtmak ve tepki verme yeteneğini zayıflatmak için kullanılan eşitsiz bir karma savaştır ve belirsizlik ve sürprizlerle dolu bir dizi müdahaleyi içerir. Modern Rusya-Ukrayna savaşının motivasyonları, Kiev ile Donbass ve Donetsk bölgelerinde Rusya tarafından desteklenen ayrılıkçı gruplar arasındaki yerel savaştan çok daha ileri seviyededir. Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri, Doğu Avrupa'da bu tür savaşın ötesine geçer. 2021 yılından bu yana Rusya, Ukrayna sınırı boyunca askeri varlığını önemli ölçüde artırmıştır ve binlerce Rus askeri burada konuşlandırılmıştır. Rusya, bunun sebebini Ukrayna'nın çoğunlukla Rusça konuşulan Donetsk Havzası'nda askeri bir saldırı planladığını iddia ederek ve ayrıca NATO'nun Rusya'nın sınırlarındaki genişlemeyi durdurma taleplerine ve Ukrayna topraklarında ve Doğu Avrupa'daki diğer ülkelerdeki askeri eylemlere yanıt vermemesine dayanarak bu hamleyi haklı çıkarmıştır. Ayrıca, Rusya'nın doğrudan tehdit oluşturan noktalara kısa ve orta menzilli füzeleri yerleştirdiği belirtilmiştir. Rusya, coğrafi olarak Asya'da, Arktik Okyanusu'nun sınırında, Ural Dağları'nın batı kısmından Kuzey Pasifik Okyanusu'na kadar uzanan bir konumdadır. Kuzey ve doğuda Arktik Okyanusu ve Pasifik Okyanusu ile sınırı bulunmakta olup, kuzeybatıda Finlandiya ve Norveç'in yanında Baltık Denizi ile sınırları vardır. Batıda Estonya, Letonya, Litvanya ve Belarus ile, batı ve güneybatıda Ukrayna ile, güneyde Azerbaycan, Kazakistan, Moğolistan, Çin ve Kuzey Kore ile komşudur. Ukrayna ise coğrafi olarak Doğu Avrupa'da yer almakta olup, Karadeniz ile sınırdır ve kuzeyde Belarus, batıda Polonya, Slovakya, Romanya ve Moldova ile, güneyde Karadeniz ile ve doğu ve güneydoğuda Rusya ile komşudur.

I. RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NIN ARKA PLANI VE BAĞLAMI

Rusya coğrafi olarak Avrupa'dan (Ural Dağları'nın batı kısmı) kuzey Pasifik Okyanusu'na kadar uzanan Arktik Okyanusu sınırında yer almaktadır. Kuzey ve doğuda Arktik Okyanusu ve Pasifik Okyanusu ile sınırlanan Rusya'nın kuzeybatıda Finlandiya ve Norveç'in yanında Baltık Denizi'ne küçük cepheleri vardır. Batıda Estonya, Letonya, Litvanya ve Belarus, batı ve güneybatıda Ukrayna, güneyde ise Azerbaycan, Kazakistan, Moğolistan, Çin ve Kuzey Kore ile sınır komşusudur. Ukrayna ise coğrafi olarak Doğu Avrupa'da, Karadeniz'e kıyısı olan, kuzeyde Belarus, batıda Polonya, güneybatıda Slovakya, Romanya ve Moldova, güneyde Karadeniz, doğu ve güneydoğuda ise Rusya ile sınır komşusudur.

Jeopolitik açıdan Avrupa'nın Ukrayna'ya ihtiyacı bulunmaktadır. Sınırları arasında kuzeybatıda Beyaz Rusya, batıda Polonya, Slovakya ve Budapeşte, güneybatıda Romanya ve Moldova ile güneydoğu ve güneyde Karadeniz ve Azak Denizi bulunmaktadır. Ayrıca kuzeydoğu ve doğuda Rusya ile sınırları paylaşıyor. Ukrayna yüzölçümü bakımından Rusya'nın ardından Avrupa'nın ikinci büyük ülkesidir. Jeopolitik açıdan da Avrupa'da önemli bir ülkedir (Mykhnenko, 2020). Dolayısıyla ekonomik ve stratejik olarak Doğu Avrupa'ya hâkimdir. Tarih boyunca Ukrayna, Rusya İmparatorluğunun sınırında kalmıştır. Yüzyıllar boyunca yabancı ordular bu bölgeyi işgal etti. Moğolların ve Tatarların ortaya çıkmasından önce bile (10. yüzyılda), Doğu Slavların toprakları Kiev Ruslarının merkezi olarak kaldı. Rusya'nın batı yakasına, Beyaz Rusya'ya ve Ukrayna'nın orta bölgesine yayıldı. 13-14. yüzyıllarda bölgenin kuzey ve batı kesimleri Polonya ve Litvanya yönetimine, güney kesimi ise Moğol hâkimiyetine girmiştir (Fennell, 2014). Aradan geçen bu yıllarda Kırım, Kırım Hanlığı'nın egemenliği altında kaldı. 1654'te Kiev Rus toprakları Çar'ın kontrolüne girdi ve Ukrayna, Rusya ile birleşti.

Güneyde Dinar Alpleri ve Balkanlar, kuzeyde Karpat Dağları Büyük Macar Ovası için doğal koruma bariyerleri oluşturmaktadır. At binicilerinin rahatlıkla geçebileceği alçak yamaçlar, Karpat Dağları'nı Balkan Dağları'ndan ayırıyordu (Hart, 2017). Karpatlar, Dinarik Alpler ve Balkan Dağları, bozkırın tamamını geçtikten sonra ulaşılabilir üç doğal kale görevi görüyor. 11. yüzyıl, Slav Ruslarına ilişkin en eski referanslardan birini içerir. Bölgedeki Rus Slavlarının gevşek konfederasyonu Kiev Rusları olarak biliniyor. Merkezi şu anda olduğu gibi Ukrayna'nın Kiev kentindeydi. Karadeniz, Kiev Rus'un güneyindeydi ve Avrasya Bozkırları bunların arasındaydı. Rusya genellikle liberal dünya düzenini yıkmaya hevesli, dünyanın önde gelen revizyonist uluslarından biri olarak kabul ediliyor.

Rusya'nın süper güç olabilmesi için deniz gücünü de geliştirmesi gerekiyor (Thompson & Ward, 2018). Bunun sonucunda da Avrasya'ya ve Karadeniz ile Baltık Denizi arasındaki bölgeye hâkim olmayı hedefliyor.

Kaynak: <https://www.jagranjosh.com/current-affairs/map-of-russia-and-ukraine-conflict-explained-1645706145-1>.

Ukrayna, Rusya için en önemli Sovyet sonrası ülkelerden biridir ve Rusya'nın yörüngesi ve medeniyetinin bir uzantısı olarak görülür, çünkü milliyetçilik, Rusların kültürel birliğini güçlendirmekle ilişkilidir ve bu da Slav birliği ile yakından ilişkilidir. Kievli Rus'un sembolizmiyle birleştirilen Rus Ortodoksluğunun köklerini temsil ettiği şeklinde algılanır, çünkü büyük ölçüde Rus medeniyetinin oluşumunun merkezinde olduğu kabul edilir (Kondratenko, 2016: 101-105). Çünkü modern Ukrayna, sözde Avrasya dünyasının bir devamıdır ve en büyük jeopolitik felakete maruz kalarak ayrı bir bölge haline gelmiştir (Horiunova vd., 2022). Ukrayna'nın özel yeri, Moskova'nın Kiev'i, Rus Ortodoksluğunun beşiği ve Slavizm'in kalbi olarak algılanmasında görülür. Ukrayna, Moskova için yakın çevreden başka herhangi bir bölgeden çok daha fazlası anlamına gelir; Çünkü Rusya'nın kendine dair hissiyatıyla yakından ilişkilidir, hatta Rus liberalleri bile Ukrayna'nın bağımsız bir devlet olduğu fikrini kabul etmekte zorlanır, çünkü birçok Rus, doğu Ukrayna'yı tarihsel olarak Rus toprakları olarak görür ve Rusya ile Ukrayna arasında kültürel, dini ve tarihi bağlar bulunur. Rus Hristiyanlığının bin yıldan fazla bir süre önce başladığı Kiev, Ruslar için Ukraynalı Slav kardeşlerini çağırdı ve Ruslar Ukrayna sorununu Rusların kimliği için merkezi olarak gördüler; Bu nedenle, Putin, Ukrayna'daki Rus vatandaşlarını korumak için mümkün olan her türlü önlemi alacağını ve Rusya'nın oradaki çıkarlarını korumak için güç kullanma hakkını sakladığını vaat etmiştir (Dibb, 2014; Méndez-Prado ve Medina-Castillo, 2023).

Ukrayna, Sovyetler Birliği'nin temel taşlarından biri olup, Soğuk Savaş döneminde Amerika Birleşik Devletleri'nin baş düşmanıydı. Sadece Rusya'nın ardından, on beş Sovyet cumhuriyeti içinde en kalabalık ve güçlü olan ikinci ülkeydi ve Sovyetler Birliği'nin tarım üretiminin büyük bir bölümüne, savunma ve askeri sanayiine, Karadeniz filosu ve bir kısmı nükleer cephaneliğe ev sahipliği yapıyordu. Ukrayna, birliğe o kadar hayati derecede önemliydi ki, 1991'de bağları koparmaya karar vermesi, zayıf düşen süper güç karşısında gerçekleşen bir darbe girişimi olarak ortaya çıkmıştır (Masters, 2022; Demir, 2022). Diğer yandan, Rusya'nın gördüğünden tamamen farklı bir Ukrayna bakış açısı bulunmaktadır. Çoğu Ukraynalı, Rusya'yı özellikle dilleri ve kültürlerinin eski Sovyet ve mevcut Rus baskısı olarak görür ve 1930'larda kolektivizasyon kampanyası altında 5 milyondan fazla Ukraynalının ağır kaybı da Ukraynalıların tarihinde önemli bir yer tutar. Stalin'in eski Sovyet lideri olarak Ukraynalıların zorlamaları ve II. Dünya Savaşı'nda iddia edilen Nazi işbirlikçilerine yönelik sert muamelesi de Ukraynalı tarih hafızasında büyük bir rol oynar (Tampubolon, 2022: 48-51; Adachi, 2023). Rusya-Ukrayna Savaşı'nın jeopolitik sonuçlarını anlamak için, çatışmanın tarihsel ve bağlamsal temellerini incelemek hayati öneme sahiptir. Bu krizin kökleri,

Ukrayna'nın yüzyıllar öncesine dayanan karmaşık tarihsel bağları ile Rusya ile karşılıklı olarak kültürel, ekonomik ve güvenlik açılarından iç içe geçmiş olmasına dayandırılabilir. Sovyetler Birliği'nin 1991'de dağılması, bağımsız bir Ukrayna'nın ortaya çıkmasına yol açtı. Ancak Ukrayna, yeni kazanılan egemenliğiyle, kendi kimliğini takip etme ve güçlü komşusu Rusya ile ilişkilerini sürdürme arasında ince bir dengeleme yapma durumuyla karşı karşıya kalmıştır (Cui vd., 2023). Durum, özellikle Donetsk ve Luhansk bölgelerinde, Doğu Ukrayna'da ayrılıkçılığın patlak vermesine yol açan 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesiyle dramatik bir şekilde tırmandı. Bu, Rus destekli ayrılıkçılar ile Ukrayna güçleri arasında silahlı çatışmanın başlangıcını işaret etti. Rusya'nın askeri müdahalesi durumu daha da karmaşıklaştırdı ve binlerce kişinin ölümüne, sivil nüfusun yerinden edilmesine ve yaygın insani krizlere neden olan uzun soluklu ve çok yönlü bir savaşa dönüşmüştür (da Silva vd., 2023).

II. ÇATIŞMANIN JEOPOLİTİK ÖNEMİ

Ukraynalılar sürekli olarak Rusya'nın onları bağımsız bir devlet olarak kabul etmediğinden şikâyet ederler ve Putin'e göre, ABD Başkanı George W. Bush 2008'de kendisine Ukrayna'nın hiçbir şekilde bir ülke bile olmadığını söylemiştir. Ukraynalılar tarihsel olarak Sovyet dönemi politikalarından hoşnutsuzdur, özellikle Stalin'in kitlesel dönüşüm kampanyasını takip eden Holodomor kıtlığı, Rusça konuşan Ukraynalıları Ukraynaca konuşmaya ve Rusça konuşanların haklarını yasal olarak korumamaya teşvik etmek için tasarlanmıştır. Bağımsızlık yıllarının üç on yılı boyunca, Ukrayna egemen bir devlet olarak kendi yolunu çizmeye çalışırken, Avrupa Birliği ve NATO gibi Batı kurumlarına daha yakın bir uyum aramıştır. Ancak, Kiev dış ilişkilerini dengelemekte ve derin iç bölünmeleri iyileştirmekte zorlanmıştır. Ülkenin batı bölgelerindeki Ukraynaca konuşan milliyetçi nüfus genellikle Avrupa ile daha büyük entegrasyonu desteklerken, doğudaki Rusça konuşan topluluk daha yakın ilişkileri tercih etmiştir (Perbawa, 2022; Bossman vd., 2023).

Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığının başlangıç noktası, Rusya'ya yakın olan Ukrayna Devlet Başkanı Yanukoviç'in 2013 yılının sonlarında Avrupa Birliği ile ortaklık anlaşmasını imzalamayı reddetmesi ve Brüksel ile müzakereleri askıya almasıyla kök salmaktadır. Bu olaylar sonucunda Kiev'deki otorite kuvvetleri ile şiddetli çatışmalar yaşanmış ve neredeyse 100 Ukrayna vatandaşı hayatını kaybetmiştir. Ardından, Doğu Ukrayna'da Donetsk ve Luhansk bölgeleri ile Kırım'da gerilimler gelişmiştir. Devlet Başkanı Yanukoviç daha sonra Rusya'ya kaçmış ve Maidan hareketi tarafından geçici bir hükümet oluşturulmuştur. Hükümet, Dil Yasasının iptalini duyurmuştur. Bu olaylardan sonra, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin darbe olarak nitelendirdiği bu gelişmeleri kınamış ve Rusya'nın güç dâhil olmak üzere tüm mevcut seçenekleri son çare olarak kullanma hakkını saklayacağını açıklamıştır. Mart 2014'te Rusya, Kırım'ı yeniden kontrol altına almış ve bölgedeki Ukrayna askeri üslerini ele geçirmiştir (Schmit, 2015; Orhan, 2022).Rusya-Ukrayna Savaşı, doğrudan bölgenin ötesine uzanan geniş çaplı jeopolitik sonuçlara sahiptir. Bu sonuçları anlamak, birkaç nedenle büyük önem taşımaktadır (Bekkers ve Góes, 2022):

Ukrayna'nın eski Rusya yanlısı Devlet Başkanı Yanukoviç'in Avrupa Birliği ile ortaklık anlaşmasını imzalamayı reddetmesi ve görevden alınması, çağdaş Ukrayna tarihinde çok önemli bir dönüm noktası olmuş ve 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı işgal etmesi ve Rusça konuşan Ukrayna'nın doğu ve güney bölgelerinde isyanın patlak vermesinin en önemli nedenlerinden biri olmuştur. Rusya, son olarak 24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna'yı işgal etmek için bahane olarak kullandığı Rusça konuşan bölgelerin özerklik talepleriyle birlikte Rusya'ya ödeme talep etmiştir (Radi & Ali, 2022). Rusya'nın Kırım'ı ele geçirmesi, iki ülke arasındaki gerginliklerin en önemli nedenlerinden biridir, özellikle eski Ukrayna Devlet Başkanı Yanukoviç'in rejimine karşı olan Lenionopad hareketi, Vladimir Lenin'in düşünür ve eski siyasi liderin, Rus figürünün bilinen sembolünün ülkenin dört bir yanına dağılmış 90 şehirdeki heykellerini 17 Nisan 2015 tarihinde yıktı ve ortadan kaldırdı. Bu olay, Ukrayna hükümeti yetkililerinin komünizmi, milliyetçi sosyalizmi Nazi ve totaliter rejimleri kınamaya ve sembollerine yönelik propagandayı yasaklayan bir yasa çıkardıktan sonra meydana gelmiştir.Çatışma, Avrupa güvenliğinin ve istikrarının uzun süreli normlarına meydan okumuştur. Kırım'ın ilhakı, egemen ulusların toprak bütünlüğü ve Budapeşte Anlaşması gibi Ukrayna'nın

egemenliğini korumayı amaçlayan uluslararası anlaşmaların etkinliği konusunda endişelere yol açmıştır. Ukrayna ve Batı, Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Sovyet imparatorluğunu yeniden canlandırma arzusuna yönelik uzun süredir devam eden suçlamalarda bulunuyorlar ve sonunda Ukrayna'nın geri kalanını ve Doğu Avrupa'daki diğer ülkeleri hedef alacağını iddia ediyorlar. NATO üyeliğini Ukrayna'yı dâhil etmeye çalışmak da dâhil olmak üzere eski Sovyet stratejik alanın korunması gerektiği yönünde güçlü bir inancı var. Eski Sovyetler Birliği'ndeki güç ve prestij kaybının yirminci yüzyılın en büyük jeopolitik felaketi olduğuna dair derin bir hissiyatı vardır. 7 Nisan'daki bir röportajda bunu teyit ettiğinde 'geri dönüşü olmayan bir noktaya ulaştık' demiştir ve Batı'nın Ukrayna'nın kaderiyle ilgili risklerinin Rusya için taşıdığı tehlikelerden çok daha az olduğunun farkındadır. Ayrıca Putin, Batı'nın NATO'nun sınırlarında genişlemesiyle Rusya'nın aldatıldığına inanmaktadır. Günümüzde Estonya, Letonya ve Litvanya NATO üyeleri olarak yer almaktadır, ardından Polonya, Bulgaristan ve Romanya ve Ukrayna'yı NATO'ya dâhil etmeye çalışmaktadır. Bu, NATO güçlerini Moskova'dan 400 km uzakta konumlandırarak Rusya'nın Batı ile sınırda büyük toprak kaybına uğramasına ve Moskova'nın kabul edemeyeceği geleneksel bir istila yolu oluşturmasına neden olacaktır. Putin, mevcut sınırların Rusya için bir tehdit oluşturduğu görüşündedir, çünkü bunlar makul bir düzeyde ulusal güvenliği garanti etmezler (Shen ve Hong, 2023).

Diğer taraftan, özellikle Volodymyr Zelensky liderliğindeki Kiev'de iktidara gelen politik elitin siyasi görüşü oldukça farklıdır. Minsk II Anlaşması'nda eski Ukrayna Devlet Başkanı Poroshenko'yu düşmanla yapıcı bir şekilde görüşmeler yapmak yerine taviz vermekle eleştiriyorlar ve imzasının sadece geri çekilmek ve Ukrayna topraklarının gerçekten Rus saldırganına karşı kaybedilmesi olduğunu düşünüyorlar. Ayrıca, Ukrayna ordusunun bugün herhangi bir ilerlemeye karşı Rus askeri üstünlüğünü dengelemek için kullanılan askeri zaferden sonra görüşmelerin çok sorgulanabilir olduğunu düşünüyorlar (Radi & Ali, 2022). Aslında, Kırım'ı ilhak eden ve sonrasında Ukrayna'ya yönelik saldırganlık ve işgali gerçekleştiren Putin'i sadece bu kirli oyunun sorumlusu olarak suçlamak doğru değildir. ABD ve Avrupa müttefikleri de bu savaşın sorumluluğunu paylaşıyor. Uluslararası ilişkiler açısından gerçekçi bir perspektiften bakıldığında, güvenlik bir zorunluluktur ve kırmızı çizgilerin aşılması durumunda düşmanları caydırmak, devletin güvenliğini sağlamak ve sınırlarını korumak için kesin ve hızlı bir yanıt beklenmelidir. Şüphesiz, yerel faktörler Ukrayna'da savaş hızlandırmada ve trajik durumu kötüleştirmede belirleyici bir rol oynamıştır. Ukraynalı siyasi aktörlerin, Ukrayna'ya ne olduğu ve hala yaşananlar konusunda sorumluluk almaktan ve suçlanmaktan muaf tutulması mantıksızdır. Belirsiz Ukrayna jeopolitik durumu, bu savaşın en önemli nedenlerinden biridir; çünkü rekabet eden dış güçlerin kendi çıkar odaklı ajandalarını izlemelerine izin vermiş ve Ukrayna'nın yoğun iç politikasını şiddetli bir iç savaşın eşiğine itmiştir, bu iç savaşın üç ana kahramanı neredeyse önem sırasına göre Rusya, Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri olarak öne çıkmaktadır (Liu ve Shu, 2023). Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky'nin politikasında meydana gelen değişiklik, Ukrayna'nın NATO ve Avrupa Birliği üyeliğini öncelikli hale getirmesi, buna bağlı olarak ABD'den Ukrayna'ya silah tedariki ve Moskova tarafından fanatik Nazi olarak tanımlanan Ukraynalı kişilerin önemli pozisyonlara atanması, aynı zamanda Ukrayna'nın Donbas bölgesindeki Javelin füzelerini kullanması, 2021'de drone'ları kullanması, Ukrayna güçlerinin bu yıl Rusya sınırlarına yakın bölgelerdeki tatbikatları ve hareketleri, Kara Deniz'deki Amerikan komuta gemisi Mount Whitney ve F16 ve F22 savaşçılarının bölgedeki konuşlandırılması gibi tüm bu konular, Moskova'da büyük endişe yaratmış ve ölümcül provokasyonlar olarak görülmüştür, bu da 24 Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'ya özel askeri operasyonunu hızlandırmada katkıda bulunmuştur. Gerçek şu ki, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa'daki çatışma sahasından uzakta olsa da, Rusya'nın yakınlarında genişleyen NATO'yu yönlendiriyor ve dolayısıyla Moskova kendisini Avrupa'da Fransa ve Birleşik Krallık'ın sahip olduğu nükleer silahlar tarafından temsil edilen ek güvenlik riskleriyle karşı karşıya buluyor (Richter, 2022). Aynı zamanda Washington, Avrupa'da yarı-stratejik nükleer silahları konuşlandırmış durumda ve bu da NATO'nun Rusya sınırlarına yakın konumda bulunan konvansiyonel güçlerini içeriyor. Moskova'nın korkusu, bugün komşu ülkelerde ve sınırlarında konuşlandırılan ABD nükleer silahlarından gelecekteki bir tehdittir. Putin liderliğindeki Rus ulusal güvenlik kurumu, NATO'nun Rusya'nın yakınında genişlemesinin sadece Avrupa'daki jeopolitik dengeyi bozan bir toprak kazanımı olmadığını, aynı zamanda eski Sovyet Devlet Başkanı Mihail Gorbaçov'a Batı liderleri tarafından verilen güvencelerin de ihlali olduğunu düşünüyor. O dönemde, Alman birleşimi ve NATO üyeliği karşılığında ittifakın doğuya genişlemeyeceği taahhüt edilmiştir

(Rumer & Sokolsky, 2020;Sohag vd., 2023). Moskova, iki ülkenin 1991 yılında Sovyetler Birliği'nden ayrılmasından bu yana Ukrayna ile zorlu ilişkiler yaşamıştır. Bu durum, Ukrayna'yı Rusya'nın dış dünya ile ilişkilerinin bir alt kümesi haline getirerek, iki on yıllık hayal kırıklığı ve güvensizliğin yaşandığı bir süreci tetiklemiş ve trajik sonuçlar doğurmuştur. Sovyetler Birliği'nin çöküşü, Rusya'yı nüfusunun yarısından, topraklarının üçte birinden ve 1990'larda tüm Avrupalı müttefiklerinden ve istemcilerinden mahrum bıraktı. Büyük gücün kaybı, ekonomik çöküş ve ideolojik bir boşluk, Rusya'da derin bir kimlik krizi yarattı ve Batı tarafından aşağılanmasına yol açmıştır. NATO'nun eski Varşova Paktı ülkelerini de içine alacak şekilde ittifakı genişletme kararı ve 1999 yılında NATO güçlerinin Kosova'da insan hakları ihlallerini durdurma amacıyla Yugoslavya'yı bombalaması, Rusya'nın siyasi marjinalleşmesini vurgulayan bir dönüm noktası oldu; çünkü geleneksel müttefiki Sırbistan'ı koruyamadı. Küresel petrol fiyatlarının yükselmesiyle birlikte, Vladimir Putin, ABD'nin yağmalanmasına karşı koyabilen bir süper güç olarak yeni bir Rus kimliği inşa etti. Putin'in liderliğindeki bu yeni Rus dış politika değişimi, Sovyet ve Rus tarihinde köklü bağları olan Rus halkı tarafından güçlü bir şekilde benimsendi, bu nedenle Ukrayna, 46 milyonluk nüfusuyla Rusya'nın büyük güç olarak yeniden ortaya çıkması için kritik bir seçim haline geldi. Bu görüşü Zbigniew Brzezinski teyit etmiştir. Ukrayna olmadan, Rusya artık bir Avrasya imparatorluğu değildir (Rutland, 2015;Henrikson, 2022).

Brzezinski'nin görüşleri, Rusya'nın Ukrayna'yı Rusya Federasyonu'na dâhil etmeyi başarır ve böylece süper güç pozisyonunu yeniden kazanmasını önlemek için Washington'a uyarılar olarak hizmet etmekle kalmayabilir. Kişisel bir bakış açısından, Brzezinski'nin kitaplarındaki pek çok politik analiz, rakibi tuzaklamak için politik manevralar olabilir. Dışarıdan, Washington'a stratejik tavsiyeler sunarken, içeriden ise rakiplerine yönelik yıkıcı tuzaklar içerebilir. Brzezinski'nin Ukrayna konusundaki görüşlerinin amacının, Rusya'yı zayıflatmak ve hegemonya için rekabet eden bir Avrasya süper gücü olarak geri dönmesine izin vermeyecek uzun süreli bir savaşla onu tükenmiş hale getirmek olduğu dışlanmamıştır.Kuşkusuz, Moskova ile Kiev arasındaki kırılma dengesi, 2003-2005 yıllarındaki Turuncu Devrim tarafından tehdit edildi ve bu, Rusya'nın Batı ile ilişkilerinin gelişiminde önemli bir rol oynadı; çünkü bu devrim, Rusya'ya sadık ülkelerdeki rejimleri devirdi ve eski Sovyetler Birliği'ne demokrasi yanlısı reform hareketlerini desteklemek için ABD aracılığıyla girişimde bulunmuştur (Hinkle, 2017; Tampubolon, 2022). Bu dönemde, Viktor Yanukovych'in seçimlerdeki yenilgisi, Gürcistan'da 2003'te başlayan, Ukrayna'da 2004'te ve Kırgızistan'da 2005'te gerçekleşen renkli devrim dalgası ile gerçekleşti. Bu dalgalar, halkın adil seçimler talep eden kitlesel protestolarla otoriter liderleri devirmeyi hedeflemekteydi. Putin, bu durumu Batı'nın demokrasiyi yamak için düzenlenmiş bir kampanya olarak gördü ve Sovyet-sonrası alanında Batı-yanlısı hükümetlerin oluşturulmasını engellemek için kesin adımlar attı. Rusya'nın korkularını artıran bir gelişme, NATO'nun önceden eski Varşova Paktı ülkelerine ve bazı eski Sovyet cumhuriyetlerine kapıları açması ve günümüzde NATO'nun Gürcistan ve Ukrayna'yı gelecekte kabul etme niyetini açıklamasıydı (Demir, 2022: 14-15). Putin, Rusya'nın ABD tarafından bilinçli bir kuşatma ve kontrol stratejisi altında olduğuna ikna oldu ve bu nedenle Rusya'nın dış politikasında görülen açık değişim, ABD ve Avrupa müttefiklerinin Sovyet-sonrası alanında tekrarlayan gerginlikler ve provokasyonlara tepki olarak ortaya çıktı. Bu gelişmeler, Kosova'nın Rusya'nın müttefiki Sırbistan'dan bağımsızlığını desteklemesi ve ABD'nin Doğu Avrupa'ya balistik füze savunma sistemi kurma planları gibi diğer konularla birlikte, Ukrayna-Rusya savaşının patlak vermesinin gerçekçi nedenleri ve ABD ile Rusya arasındaki tam çatışma senaryosundan kaçınmak için dolaylı bir seçenek haline geldi. Bu iki taraflı savaşta başrol oynayan iki ana aktör olmuştur (Pradhan vd., 2022).

III. RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NIN JEOPOLİTİK BOYUTU

Jeopolitik açıdan, Halford Mackinder *Heartland* teorisine odaklandı ve Heartland'ı dünya hâkimiyetine geçiş için geçici bir adım olarak gördü. Bir ülkenin, federasyonun veya ulusların, bu belirli bölgeyi etkisini Avrasya'nın sıcak kıyılarına uzatmak suretiyle hâkimiyeti altına alabilmesi ve daha sonra geniş kaynaklarını birleştirerek ana ticaret rotalarına serbest erişime sahip olması durumunda, bir dünya imparatorluğunun görünür olması muhtemeldir. Aynı zamanda Orta Avrupa'nın

topraklarına ve Baltık ile Karadeniz etrafındaki ülkelere de büyük önem verdi. Doğu Avrupa'yı yöneten *Heartland* üzerinde hüküm sürebilir ve *Heartland* üzerinde hüküm süren dünya adası üzerinde hüküm sürebilir, dünya adasını yöneten dünya üzerinde hüküm sürebilir, çünkü Ukrayna ve eski Sovyet uzayındaki ülkeler Doğu Avrupa'da yer almaktadır ve *Heartland*'in ayrılmaz bir parçasıdır. Batı'da Amerika Birleşik Devletleri tarafından temsil edilen büyük güçler ve doğuda Rusya, Doğu Avrupa ülkelerinde etkilerini uygulamak için mücadele ettiler. Moskova'yı NATO'nun bölgedeki genişlemesine ve Ukrayna'nın işgaline kararlı bir şekilde yanıt vermeye teşvik etti ve askeri etkisini artırmak için Karadeniz ve Akdeniz'de askeri filolarını konuşlandırmak için, aynı zamanda Baltık Denizi'ne olan yakınlığı da etkilidir (Kupchan, 2022; Maisaia, 2022).

Alfred Mahan'ın deniz gücü teorisine gelince, bu teoriye göre, deniz kuvvetleri güçlü ve yeterli olmadan hiçbir ülke dünya gücü olarak kabul edilemez ve gücünü ve varlığını dünya genelinde artırmak için deniz gücünün hedefi deniz yollarının kontrolü olmalıdır. Bu teoriye göre, Ukrayna'da Yanukovich'ten Poroshenko'ya geçiş, Rusya'nın bakış açısından, Rusya'nın yenilenmiş deniz gücünü göstermek için Karadeniz bölgesini kullanmasını engellemeye yönelik bir girişim anlamına gelmektedir. Putin'in Ukrayna'daki bu olaylara tepkisi savunmacı niteliktedir, saldırgan değil; çünkü sıcak denizlere ulaşmak uzun vadeli bir küresel hedeftir ve bu nedenle ABD, Rusya'nın bu hedeflerine ulaşmasını engellemeye çalışmaktadır, anti-Rusya ve Rusya-yanlısı Ukrayna hükümetine sağladığı desteğin bir parçası olarak, bölgenin kalbini güvence altına almak için büyük stratejik bir oyunun bir parçasıdır; çünkü Washington'un kendi askeri araçlarıyla bölgeye saldırmak pek olası değildir (Ruzhin, 2022; Peleo ve Tierny, 2022).

Rusya'nın Karadeniz Filosu'nun Akdeniz'e bağlantısının yaşamsal bir noktası olan Kırım'daki Sivastopol'deki Rus deniz üssü, Putin'e göre, Rusya'yı bu kritik askeri varlıklardan mahrum bırakan bir Batı-yanlısı Ukrayna hükümetine Kiev'de tahammül edilemez. Bu nedenle, mevcut Batı-yanlısı hükümetinin Rusya ile Kırım'da Rus üslerinin kurulmasını öngören anlaşmayı iptal ederek ve hızlı bir şekilde NATO üyeliğine geçerek bir seçeneği dışlamıyor. Dolayısıyla, Rusya'nın 2014'te Kırım'ın işgaline verdiği tepki, Kiev hükümetine karşı temel bir caydırıcı olarak hızlıca geldi ve Putin bu adımın Kiev hükümeti için yeterince disiplinleyici olmadığını hissettiğinde, Moskova'ya karşı siyasi davranışını yeniden gözden geçirmeyen Ukrayna hükümetine karşı Rusya'nın tepkisi, Donbass ve Donetsk'in özerkliğini talep ederek geldi. Bu, Rus askeri birimlerinin Ukrayna'ya girmesi ve 2022'de işgal etmesiyle devam etti. Amerikalı siyaset bilimci Samuel Huntington tarafından kurulan medeniyetler arası politik çatışma modeline göre, Ukrayna, Ortodoks, Doğu (Ortodoks) ve Batı (Katolik) medeniyetleri arasında coğrafi olarak yer aldığı için çatışmanın yaşanacağı bir noktadır. Huntington, güçlü uluslararası taraflar arasında bir iç çatışma beklentisiyle Ukrayna'da doğrudan bir Rusya ile çatışma olasılığını ortadan kaldırmadı ve Ukrayna'nın Çekoslovakya veya Yugoslav senaryosuna benzer şekilde çökme olasılığını da göz ardı etmemiştir (Algarni, 2022; Anghel ve Džankić, 2023).

Ancak, Huntington'ın tahminleri büyük ölçüde gerçekleşmiş olsa da, Ukrayna'daki iç çatışma aslında Ukrayna içinden değil, dışarıdan yönlendirilmiştir. Rusya'nın çevresinde askeri üslerin kurulması ve stratejik nükleer silahların konuşlandırılması, NATO'nun genişlemesini desteklemesi, Rusya'ya Ukrayna'ya askeri müdahale için bahane vermiştir; Bahane olarak, Kiev'deki rejimin Donbass ve Donetsk bölgelerindeki Rus kökenli nüfusu baskı altında tuttuğu iddiasıyla. ABD, sürekli olarak Avrupa Birliği ülkelerine Rusya'nın Avrupa'ya yönelik en büyük tehdit olduğu algısını oluşturmaya çalışıyor ve stratejik ittifaklarını devam ettirmeden Rusya ile tek başlarına başa çıkmakta zorlandıklarını belirtiyor ve II. Dünya Savaşı'nda Almanya'ya karşı İngiltere ve Fransa'ya destek verdikleri küresel rolünden övünç duymayı bırakmıyorlar (Demedziuk, 2017). Rusya Federasyonu, uluslararası alanda 17 milyon kilometrekarelik bir alanla, dünya çapında küresel bir güç olarak görülmektedir. Bu alan, dünya çapında en büyük ülke olarak kabul edilirken, toprakları Avrupa ve Asya kıtaları boyunca yayılmaktadır ve nüfusu en kalabalık ülkelere biri olup muazzam enerji kaynakları potansiyeline sahiptir (Hunter, 2023). Doğalgaz ve petrol üretiminde dünyanın en büyük üreticilerinden biri olan Rusya, petrol üretiminde Suudi Arabistan ve Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra üçüncü sırada yer almaktadır ve doğalgaz çıkarımında doğrudan sadece Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra gelmektedir. Bu nedenle, doğal kaynakların sahibi olması ve bunları çıkarıp işleme olasılığı, Rusya'yı uluslararası alanda güç temelinde bir direğe yerleştirmektedir. Doğalgaz ve

nükleer enerji üretimi, Rusya'nın uluslararası politikada kullandığı en önemli güç araçlarından biridir. Ukrayna ise, Rusya'nın ardından eski Sovyetler Birliği'nde en büyük ikinci ülke olarak kabul edilmektedir. Ukrayna ekonomisi tarıma büyük ölçüde bağımlıdır; verimli toprakları sayesinde demir cevherleri, siyah kömür, mangan cevherleri ve az miktarda doğalgaz, petrol ve kehribar gibi önemli doğal kaynakları içermektedir (Ruzhin, 2022).

Rusya, Ukrayna'yı dört ana açıdan değerlendirmektedir. Ukrayna, Rusya için stratejik bir derinlik ve düşman saldırılarına karşı tarihsel olarak kendini savunma imkânı sağlayan bir tampon bölge olarak görülmektedir. Aynı zamanda doğalgaz zengini Rusya ile enerji tüketen Avrupa Birliği arasında kültürel arabulucu rolü oynamaktadır ve sıcak denizlere ekstra erişim sağlamaktadır. Jeoekonomik açıdan bakıldığında, Rusya, Ukrayna topraklarını doğalgaz gibi Rus enerji kaynaklarını Batı'ya taşımada çok önemli olarak değerlendirmektedir; zira bu stratejik kaynakların büyük çoğunluğu, yerel pazarlara ve enerji açısından ihtiyaçlı Avrupa pazarına ulaşmak için Ukrayna topraklarından geçmektedir. Ukrayna'nın Avrupa Birliği'ne katılması, Putin liderliğindeki Avrasya Ekonomi Birliği projesinin başarısını tehdit etmektedir. Öte yandan, Ukrayna, Batı'yı temsil eden Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ile Rusya'nın temsil ettiği Doğu güçleri arasında çatışmanın önüne geçen jeopolitik bir ayrı duvar oluşturmaktadır (Alcaro, 2015). Jeopolitik olarak, Soğuk Savaş sonrasında Rusya'nın toprak kaybı, Sovyetler Birliği'nin tampon bölgesini büyük ölçüde ortadan kaldırmış ve Birinci Dünya Savaşı öncesindeki yüzyılda bu durum savunma avantajını zayıflatmış, ayrıca Moskova'nın etkisini azaltmıştır. Bu nedenle, NATO'nun sınırlara doğru genişlemesine yönelik Rus itirazları, yakın çevredeki Rus ayrıcalıkları hakkındaki açıklamalar ve Moskova'nın çevresini genişletme ve kontrol etme isteği uzun vadeli ve Putin yönetiminde eş görülmemiş bir şekilde yenilenmiştir. Analistler, Avrasya Birliği'nin kurulmasına dair Putin'in projesini, uzun süredir süregelen Rusya'nın kontrol arzusunun bir yansıması olarak nitelendirmektedir. Vladimir Putin, tartışmasız bir şekilde Rusya'yı bir süper güç olarak geri getirmeyi başarmıştır. 2008 yılında Gürcistan'a yapılan işgalden bu yana, Rus askeri yetenekleri büyük ölçüde gelişmiştir, özellikle Hava İndirme Kuvvetleri ve Özel Kuvvetler ve bu durum aynı zamanda Rusya'nın Ukrayna Kırım'ını gizli eylem yoluyla işgalinde de belirgin şekilde görülmüştür (Yıldız, 2023).

Sağlam istihbarat bilgileri, Kiev hükümetinin zayıflığı ve askeri yanıtlarındaki yönetiminin yanı sıra Rusya'nın Ukrayna'yı 2022'de yaptığı son askeri istilası ve tekrar Rusya'nın etki alanına dâhil edilmesi, onu büyük ve tehlikeli bir güç olarak geri döndürdü. Rusya'nın Batı ile askeri bir çatışma riski taşıması dışlanmaz. Öte yandan, Washington'ın zayıf tepkisi ve Putin'in askeri gücü başarıyla kullanması, Avrupa Birliği'ni savunmadan başka bir şey yapmaksızın, Rus genişlemeciliğini Ukrayna'da kınamak ve Rusya'ya yönelik herhangi bir ABD yaptırımına katılmak gibi, zayıf bir konuma getirmiştir. Rusya, sürekli bir süper güç olarak mevcut olan koşullara sahiptir. Zaman, Rusya'nın dünyadaki konumunun herhangi bir başarısızlıktan sonra önemli ölçüde iyileşebileceğini göstermiştir. Rus devleti hasta olabilir ve büyük zayıflık ve bozulma aşamasından geçebilir, ancak ölmez; çünkü zamanla Rus halkı ve liderleri arasında, Rusya'nın diğer güçler tarafından geride bırakılabilecek bir süper güç olduğu derin bir his vardır. Aksine, diğer büyük güçlerle dengeli bir alanda çalışabilir ve uluslararası tarihi ve politik konumunu garanti eden ve saygı gösteren diğer büyük güçlerin stratejilerinin bir parçası olamaz, bu durum Birleşik Krallık İmparatorluğu'nun durumu gibi, önceki küresel konumundan vazgeçerek Washington'un stratejilerinin bir parçası olmasını sağladı. Bu durum Rusya ve maceracı halkıyla hayal edilmesi zor bir durumdur. Büyük güçlerin rolünü geri getirme arzusu, modern Rusya için sadece çıkmaza düşmekle kalmayacak, aynı zamanda onun yirminci yüzyılın küresel etki merkezlerinden biri olarak çıkarlarını koruma ve teşvik etme becerisine sahip olma konusundaki başarısızlığına karşı bir tepki olacaktır ve Rusya'nın yirminci yüzyılın küresel sistemde uygun bir konumu koruma şansını artırmak için uluslararası sahnede daha aktif bir şekilde çalışması gerekmektedir. Ayrıca, Rusya'nın, Sovyet sonrası devletlerle bölgesel entegrasyonu kurmadan ve güçlendirmeden, etki alanını kurmadan ve bir grup devletin merkezini oluşturmadan etkisini kurma imkânı olmayacağını göz önünde bulundurması gerekmektedir, bunun daha yüksek bir risk derecesi gerektirmesi bile söz konusu olabilir (Sukhija, 2022).

Bu, Rusya'nın şu anda Ukrayna'yı istilasıyla çalıştığı şeydir. Amaç, sınırlarındaki olası herhangi bir tehdide karşı konumunu sağlamlaştırmak ve süper güç olarak yeteneklerini artırmak için Sovyet sonrası alanda etkisini genişletmek, çevre ülkelerde dehşet uyandırmak ve zor kullanarak onları boyun

eğdirmek, gerektiğinde Rus astronomisinde dönmek ve politikalarını ve ekonomilerini Rus politikası ve ekonomisiyle entegrasyon halinde inşa etmek ve Rusya'nın düşmanları ile değil. Rus stratejistlerinin hafızasından silinebilir ve kaldırılabilir bir şekilde Avrupa tehditleri; çünkü sürekli olarak Amerika Birleşik Devletleri ve NATO'nun şu anki ve gelecekteki en büyük düşmanları olduğunu hissederler ve bazı eski Sovyet ülkelerinin liderlerinin Rusya adına Rusya'yı kuşatmak ve sarmak için Amerika Birleşik Devletleri tarafından teşvik edilen riskler ve tehditlerle sınır ülkelerinin çoğunluğunun egemenlik kapsamını sınırlamak için mücadele etmektedir. 2014 yılında Rusya ve Ukrayna arasında başlayan kriz, iç karakterine bakılmaksızın, aynı zamanda Rusya ve Batı arasındaki Sovyet sonrası alan üzerindeki jeopolitik mücadeleyi yansıtmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'nin Sovyet sonrası alandaki entegrasyon süreçlerine karşı çıkmaları, Amerikan jeopolitik uzmanı Z. Brzezinski'nin görüşlerinin pratik bir uygulamasıdır; Ukrayna'nın Rusya'nın derininde bulunan bir toprak olduğunu ve Rusya'dan ayrılması ve mümkünse birbirine karşı çıkarılması gerektiğini savundu ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Ukrayna'daki Batı-yanlısı politik güçleri desteklemesi, Rusya'ya karşı en etkili mücadele yoludur (Gravariti,2023).

Doğu Avrupa'da, özellikle Ukrayna'da NATO'nun jeopolitik genişlemesi, Rus elit tarafından Rusya'ya karşı başka bir saldırgan adım olarak yorumlandı ve uygun bir karşılık gerektirdiğine inanıldı. Ukrayna'nın etkisiz hale getirilmesi gerektiğine inanılıyor ve NATO güçleri Ukrayna'da gelecekteki bir tırmanmayı önlemek için çok az sayıda ve savaş yeteneklerinden yoksun olarak kalmalıdır, Rusya ve Ukrayna arasındaki sınır hattının aralarında hiçbir engel olmadan uzanması bu durumu etkilemez. Diğer yandan, Karadeniz meselesi bulunmaktadır. Rus tarafı, bu deniz üzerinde etkili Rus kontrolünün gerekliliğine inanmaktadır; çünkü diğer denizcilik zorluklarına rağmen, sıcak denizlere (Akdeniz) ulaşma fırsatı sağlayacaktır, Rusya'nın üstesinden gelmesi gereken zorluklar, dolayısıyla Rus elit, Rusya'nın Ukrayna'yı kaybetmesine verilen tepkinin Kırım'ın önemine göz ardı edilmemesi gerektiğine inanmaktadır ve Sivastopol Deniz Üssü, Rusya'nın güneybatı cephesini güvence altına almanın tek mevcut yoludur, bu nedenle, Rusya'ya yönelik daha fazla yaptırım, Putin'in mevcut veya yakın gelecekteki eylemlerini tersine çevirmeyecektir, ancak daha sert bir çizgiyi sürdürmek için bir gerekçe sağlayacak ve tüm Ukrayna'yı daha küçük birimlere bölmenin yolunu açacaktır, nihayetinde Batı, Rusya'nın çevresinde genişlemeye çalışırken ve stratejik çıkarlarını tehdit ederken. ABD ve müttefikleri tarafından bugün Ukrayna'ya sağlanan büyük finansal ve askeri destek, iç ekonomik sorunlar, yüksek fiyatlar ve büyük finansal yük nedeniyle uzun süre dayanamaz, bu da bu ülkelerde gelecekte büyük iç karışıklıklara yol açabilir. Geçmişte Afganistan ve Irak'taki başarısız Amerikan kampanyaları, ekonomik durumun kötüleşmesi ve finansal yükün artması açısından yakın bir örnektir. Buna karşılık, Rusya'nın yakın gelecekteki askeri kabiliyetinin yükselmesi ve rekabet altındaki bölgeye olan coğrafi yakınlığı, Başkan Putin'in inisiyatifi güvenli bir şekilde ele geçirmesini sağlar, ancak Ukrayna'nın NATO'ya katılımı, Rusya'nın gelecekteki süper güç olarak tarihsel bir askeri kâbusu olacaktır ve bu da Putin için zayıflık işareti olarak yorumlanabilir ve politik geleceğini tehlikeye atabilir, bu nedenle, Rusya'nın yakın gelecekteki en iyi stratejisi sabırlı olmak ve Batı'nın finansal iyileşme çabalarına yardım etmeyi ya da yok etmeyi sağlamaktır. Gürcistan örneği geleceğe yönelik uygun bir kılavuzdur (Scheffran, 2023).

Kırım'ın ilhakı ve ardından güneydoğu Ukrayna'nın istilası ve son olarak Kiev'i devirmeye yönelik derinlikteki son istila, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana Avrupa güvenliği açısından en ciddi krizdir ve belki de Soğuk Savaş öncesi dönemden beri yaşanan en ciddi krizdir. Bu durum küresel barış ve güvenlik üzerinde korkunç etkilere ve 1990'lı yıllardan bu yana ABD'nin ve Avrupa müttefiklerinin dış ve güvenlik politikasını güçlendiren çeşitli varsayımları tersine çevirecektir. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra yaşanan durumdan daha fazla çatışma ve daha az işbirliği ile karakterizedir. Bu nedenle, yeni bir Soğuk Savaş tehlikesiyle karşı karşıya kalabileceğimizi göz ardı etmiyoruz; ancak yeni çatışma, öncekiyle aynı olmayacak. Çatışmanın doğası, etkileri, olayların gerçekleştiği bağlam ve bunun tek kutuplu uluslararası sistemdeki önemi, önceki çatışma ile karşılaştırıldığında büyük farklılık gösterir. Bu ve diğer konular, önceki çatışmanın dayandığı durum ve konulardan tamamen farklıdır, özellikle Rusya'nın Ukrayna'yı ve ona düşmanca davranan bazı eski Sovyet ülkelerinin liderlerini Amerikan istihbaratının bir ürünü ve bu ülkelerin başkanlık seçimlerine açıklanmamış bir şekilde müdahalesinin bir sonucu olarak görmesi. Moskova ayrıca bu ülkelerin liderlerinin vatandaşlarına ve topraklarına Washington'a karşı mutlak bir bağlılığa sahip olacağına inanmaktadır, kendi vatandaşlarının savaşlardaki acılarına kayıtsız kalmayacaklardır; çünkü ajandaları

ve dış güçlere olan bağılılıkları, onları tarafsız ve cesur milli politik duruşlar almaktan alıkoyar ki bu da vatandaşlarının güvenliğini ve barışını garanti altına alır. Onlar, mevcut Bella Rusya Başkanı Alexander Lukashenko'nun yaptığı gibi Washington ve Moskova arasında dengeli bir perspektiften kendi halklarına bakmakta zorlanırlar. Lukashenko, ülkesi için en büyük tehdidin Washington değil, Rusya olduğuna inanmıştır ve Belarus'un istikrar ve barışı düşmanlık değil, Rus şemsiyesine katılarak sağlanır (Marples,2022).

Son on yılda jeopolitik istikrarsızlık ve bir dizi açık ve karma savaş, modern denizcilik endüstrisinin gelişimini önemli ölçüde etkilemiştir. Bu çatışmaların çerçevesinde, kıyı faktörü özellikle önemlidir, çünkü yeni gerçekliğe uyum sağlayarak ve değişerek devletlerin politik kararlarını ve konumlanmalarını belirler. Farklı kıyı hakları iddiaları ve denizdeki militarize “duvarlar”, seyir özgürlüğüne yönelik önemli engeller oluşturur ve deniz alanında yeni bölünmelere yol açar (Wirth, 2023). Ancak, bu konular seyir özgürlüğünden çok, modern deniz yönetiminin tüm alanlarını etkilemektedir. Ulus-devletler küresel deniz yönetimi için temel aktörler olmaya devam etse de, denizcilik anlaşmazlıkları onların işbirliği isteklerine zarar verir (Song vd., 2022). Deniz ve okyanus kıyıları tarihsel olarak devletlerin ekonomik, siyasi ve askeri gücünün temelini oluşturur. Devletlerin denizcilik politikaları, çıkarların, zorlukların, tehditlerin, bölgesel coğrafi ve iklimsel özelliklerin, çatışmalara yakınlığın veya katılımın ve yapay ve çevresel felaketlerin sonuçlarının karmaşık etkileşimiyle onlarca yıl ve yüzyıl boyunca şekillenir. Bu, denizcilik tarihini karmaşık ve kapsamlı hale getirir, geniş politika konularını ve hedefleri kapsar (Bach ve Hansen, 2023). Denizcilik politikaları, genellikle bir dizi kamu politikası, toplumsal, ekonomik, savunma ve diğer çıkarların bir araya gelmesiyle oluşur (Baird, 2005).

Kıyı devletleri, su ve kara bölgelerini keşfetme ve kullanma konusunda benzer arzulara ve çıkarlara sahiptirler. Daha yakın entegrasyon aracılığıyla yüksek düzeyde işbirliği ve gelişme sağlayabilirler, deneyimlerini paylaşabilir ve coğrafi bölge ve ötesinde karşılıklı fayda sağlayan ortaklıklar oluşturabilirler. Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri arasında oluşturulan Üç Deniz Girişimi (TSI) projesi, “deniz faktörünün” daha yakın bölgesel entegrasyon için bir itici güç olduğu bir örnektir. Bazı yazarlar, TSI'nin Avrupa Birliği'nin doğu çeperinde bulunan 12 ülkenin altyapı inşasında işbirliğiyle sınırlı olduğunu iddia etse de (Zięba, 2023), TSI'nin 2016'da başladığından itibaren iki katlı bir gündemi vardır. İşlevselci bakış açısına göre, inisiyatif, daha iyi ulaşım bağlantısı, altyapı geliştirme ve enerji güvenliği hedeflerine katkı sağladığı için AB gündemini tamamlarken, normatif felsefe, Polonya'nın bu bölgenin önde gelen gücü olma arzuları veya Amerikan jeopolitik ve ekonomik çıkarlar gibi alternatif güvenlik motivasyonlarını benimser (Grgić, 2023). Veya Bartoszewicz (2023) tarafından ifade edildiği gibi, Interarya, bölgeyi “Berlin ve Moskova arasında” politik işlerin bir nesnesi değil, bir öznesi olmasını engelleyen her şeyden kopma girişimidir ve Orta ve Doğu Avrupa'nın post-liberal uluslararası düzene nasıl uyduğunu gösterir. Bu nedenle, TSI içindeki entegrasyon dinamikleri, “eski” ve “yeni” Avrupa arasındaki belirli anlaşmazlıklar, AB ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki anlaşmazlıklar tarafından engellenir. İlk yıllarında TSI, özellikle altyapı projelerine odaklanmıştır, üç deniz (Karadeniz, Baltık ve Adriyatik) kıyı devletlerini yeni ulaşım, lojistik ve enerji çözümleri arayışında birleştirici bir faktör olarak hareket etmiştir. Ancak zamanla TSI, “yeşil” ve “dijital” bir ekonomiye geçiş gibi belirli küresel hedefleri de kapsamaya başlamıştır (Bilenets vd., 2022; Brodny ve Tutak, 2023). Bu nedenle, 2022 yılında 90'dan fazla proje TSI çatısı altında birleştirilmiştir. Bunlardan 38 % enerji alanında, 14 % dijital alanda ve %48'i ulaştırma alanındadır. Macaristan ve Hırvatistan en fazla proje sayısına sahip ülkelerdir (2022 Raporu). Ancak, Ukrayna-Rusya savaşının birçok yönden TSI'nin ikinci bileşenini harekete geçirdiği ve altyapı projelerini uluslararası güvenlik ve jeopolitik çatışma perspektifinden inceleme zorunluluğu doğurduğu söylenebilir. Özellikle, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'daki en büyük silahlı çatışmanın bölgesel etkisi, TSI ülkelerinin geleneksel doğu-batı koridorlarına öncelik verme eğilimini aşmasına ve daha çok yönlü sınır ötesi bağlantıların geliştirilmesine odaklanmasına yol açmıştır. Polonya Başbakanı Mateusz Morawiecki, TSI'nin Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı tarafından bir gereklilik haline getirildiğini ve Ukrayna'nın savaş sonrası yeniden inşasında önemli bir rol oynayabileceğini vurgulamıştır. 2022'den itibaren ve önceki TSI zirvelerinin neredeyse hiç bahsedilmediği şekilde, Ukrayna ile işbirliği neredeyse tüm tartışmaların ve soruların merkezine yerleşmiştir (Tsonev, 2022). TSI ülkelerinin deniz limanları, Ukrayna'nın Rusya tarafından deniz limanlarına uygulanan deniz ablukasının sonucunda Ukrayna'nın ithalat ve ihracatı için vazgeçilmez

hale gelmiştir. Örneğin, 2022’den bu yana, Romanya ve Polonya limanları Ukrayna’nın tarımsal ürünler için transit gereksinimlerinin büyük bir kısmını paylaşmıştır - sırasıyla %80 ve %10 (Melnyk, 2023). Bu nedenle, savaş, TSI içindeki altyapı politikalarının gözden geçirilmesine ve bu girişimin genişlemesine katkıda bulunmuştur. Bu genişleme hem mekânsal olarak - Ukrayna’ya ortak statüsü verilerek - hem de stratejik planlamanın bir unsuru olarak gerçekleşti ve artık Rusya-Ukrayna savaşının sona ermesinden sonraki Orta ve Doğu Avrupa’nın kalkınmasını kapsar hale gelmiştir.

Savaş devam ettikçe, bölgedeki ulaşım bağlantıları büyümeye devam ediyor ve Ukrayna içindeki durumu etkiliyor. Ayrıca, Ukrayna zaten birkaç TSI projesine katılıyor: Via Carpatia; Viking Train; Baltık Boru projesi kapsamında Polonya üzerinden Swinoujscie’den Ukrayna’ya (Korsunskyi, 2019) doğalgaz transitini de içerir, bu proje için Ukrayna, Polonya-Ukrayna-Amerikan işbirliği memorandumunu imzalamış ve Germanovichi (Polonya) - Bilche-Volitsya (Ukrayna) arasında yılda 5 milyar m3 kapasiteli bir doğalgaz bağlayıcısı inşa etmeyi planlamaktadır (Kurnosov, 2022). Ayrıca, Ukrayna TSI dışında aynı zamanda Karadeniz Bölgesel İşbirliği Örgütü (BSEC), Avrupa-Kafkasya-Asya Ulaşım Koridoru (TRACECA) ve Karadeniz’in Çevresel İzleme İyileştirme Projesi (EMBLAS) gibi organizasyonlarda aktif olarak yer almaktadır. Genel olarak, TSI’ye katılımın bir sonucu olarak demiryolu ve su trafiğinde canlanma, Ukrayna ve Moldova demiryolu ağlarını AB ile daha iyi bağlayarak Ukrayna’nın tüm Tuna liman kümelerini daha derin draft gemilere uygun hale getirmek için rıhtım altyapısının yenilenmesi ve yaklaşım kanallarının derinleştirilmesi beklenebilir.

Ukrayna’nın 2035’e kadar denizcilik doktrini, bölgesel işbirliğinin başka bazı yönlerini de belirtmektedir (Kuznietsov, 2020):

- Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (BSEC), Avrupa-Kafkasya-Asya Ulaşım Koridoru (TRACECA) ve Karadeniz’in Çevresel İzleme İyileştirme Projesi (EMBLAS) gibi organizasyonlarda aktif katılım,
- Ukrayna’nın Deniz Strateji Çerçeve Direktifi altında denizde çevresel kontrolünün uygulanması,
- Ukrayna’da Avrupa tarzı gemi trafiği sistemi oluşturulması ve SafeSeaNet’e entegrasyonu,
- Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Rotası’nın (TITR) geliştirilmesi,
- “Üç Deniz - Yüz Yol” projesinin uygulanması, Baltık, Karadeniz ve Hazar denizleri arasında multimodal taşımacılığın organizasyonu.

Ancak, bu hedefler Doktrin’in farklı bölümlerine dağılmıştır. Ayrıca, bu hedefler sadece kıyı bölgelerine odaklanır ve ülkenin tüm ulaşım sektörüyle işbirliği yapma potansiyelini göz önünde bulundurmaz. Ukrayna Karadeniz limanlarının belirsiz geleceği ve Ukrayna’nın ithalat ve ihracat taşımacılığı rotalarının AB limanları üzerinden yeniden yönlendirilmesi gibi durumlar göz önüne alındığında, bu bir sorun olabilir. Russo-Ukrayna savaşı tarafından etkilenen kıyı devletleri arasındaki bölgesel işbirliğine bir örnek de Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri himayesinde Ukrayna, Türkiye ve Rusya arasında anlaşılan Karadeniz Hububat Girişimi’dir (Ukrayna Limanlarından Güvenli Hububat ve Gıda Taşımacılığı İnisyatifi, 2022). Bu girişim sayesinde Ukrayna’nın Odesa, Pivdenniy ve Chornomorsk limanlarından tahıl, ilgili gıda maddeleri ve gübrelerin deniz yoluyla taşınması mümkün hale gelmiştir. “İşbirliği” terimi burada Ukrayna ile Türkiye arasındaki ilişkilere uygulanır, burada Türkiye, Rusya’nın zayıf ve güçlü muhaliflere yönelik melez stratejisini hafifletmeyi ve bu çatışmada uluslararası düzenlemeler yapmayı başarmıştır. Rusya, Hububat Girişimi’ne dâhil olan Ukrayna liman kentlerine defalarca füze ve drone saldırıları düzenlemesine rağmen, Türkiye nakliye koridorlarına müdahale etmemiş ve güvenlik konularını yönetmiştir (Kormych ve Malyarenko, 2022).

Karadeniz Hububat Girişimi’nde “deniz faktörü” birden fazla bileşene sahiptir. İlk olarak, Ukrayna limanlarının işleyişine fırsatlar yaratır ve gemilerin geçişi için güvenlik bölgeleri oluşturur. İkinci olarak, inisiyatifi garanti eden ve temel kolaylaştırıcı olan Türkiye, Karadeniz’e giriş ve çıkış için önemli jeopolitik bir konuma sahiptir. Üçüncü olarak, özel denizcilik anlaşması, İnisyatif çerçevesinde düzenlemeler için resmi bir yasal çerçeve sağlar. İnisyatif, Denizde Yaşam Güvenliği Uluslararası Sözleşmesi’nin XI-2. Bölümündeki (SOLAS) deniz emniyeti gerekliliklerinin uygulanmasını amaçlayan “alternatif güvenlik anlaşmaları” temeline dayanır. Anlaşma, denizcilik endüstrisine tanıdık olan yasal çerçeveye bağlantılı ve uyumludur, böylece taraflar pazarda ekstra güven sağlamış ve temel taahhütlerin inandırıcılığını artırmışlardır (Soldatenko, 2023).

Karadeniz Hububat Girişimi'nin pratik gerçekleşmesi çift yönlü gibi görünmektedir. Bir yandan, Girişim'e daha fazla Ukrayna limanının dahil edilmesi (Ukrinform, 2023; European Pravda, 2023) ve mal nomenklatürünün genişletilmesi hakkında birçok tartışma mevcuttur (Kolishchenko, 2022). Diğer yandan, bu İnisiyatif süresince prosedürlerin yavaşlatılmasıyla ilgili karşılıklı suçlamalar, kabul edilen taahhütlerin ihlali (Bassarova, 2023; Hordiichuk, 2023) gibi durumlar yaşanmıştır. Bununla birlikte, İnisiyatif altında kurulan tedarik zinciri, daha küçük gemilerin kullanılması nedeniyle maliyet açısından en ekonomik seçenek gibi görünmektedir ve diğer mevcut zincirler, çatışma öncesi tedarik zincirlerinin neredeyse iki buçuk katı tutarında toplam maliyet göstermektedir (Fernandes vd., 2023).

IV. BÖLGESEL GÜVENLİK KARMAŞIKLIKLARI VE ÇATIŞMA ÇÖZÜM ÇABALARI

Bu çatışma bölgesel güvenlik karmaşıklıklarını artırmış ve çatışma çözümü için zorluklar yaratmıştır. Rus-Ukrayna savaşı, insani ve güvenlik risklerinin küresel düzeyde artmasına katkıda bulunmuştur; zira Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği raporlarına göre, savaşın başından itibaren 2022'nin ortalarına kadar iki milyondan fazla Ukraynalı mültecinin kaçmasına yol açmıştır ve beklentiler, askeri harekâtın devam etmesi durumunda gelecekte bu sayının beş veya on milyon mülteciye ulaşabileceğini göstermektedir (Ratten, 2023; Fasiku ve Adedayo, 2023). Bu savaşın devam etmesi, insanların acılarını artıracak ve insani krizi karmaşık hale getirecektir. Ukraynalı mültecilerin komşu ülkelere akışının artması, bu ülkelerde kaosu ve etkilerini gelecekte gösterecektir, özellikle mültecileri kabul eden ülkeler ekonomik olarak zayıftır ve kurumları mültecilere finansal ve gıda yardımı olmadan hizmetler ve temel ihtiyaçları sağlamakta güçlük çeker. Bu yardım, Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa, Birleşik Krallık ve Almanya gibi Avrupa Birliği'nin önemli ülkeleri gibi büyük ülkelerden gelmektedir. Ayrıca, Rusya ve Ukrayna temel ürünlerin büyük üreticileridir ve aralarındaki savaş dünya fiyatlarında, özellikle petrol ve doğalgaz fiyatlarında bir artışa neden olmuş ve buğday fiyatlarının yükselmesiyle gıda maliyetleri artmıştır (Kammer vd., 2022; Al-Saidi, 2023).

Ekonomik açıdan bakıldığında, Rus-Ukrayna savaşının etkisi dünya çapındaki şirketler, tüketiciler, hükümetler ve toplumlar üzerinde yansımıştır. Ukrayna'daki savaş, Birleşmiş Milletler Şartı'nda yer alan uluslararası barışın ve küresel güvenlik sisteminin desteklenmesi ilkesini tehdit eder; özellikle, ülkelerin toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı tehdit veya kullanımı yasaklayan hükümler. Savaşın devam etmesi, Rusya ve NATO arasında tırmanışa ve nükleer silahların kullanımı tehdidinde (nükleer savaş) yol açabilecektir. Bu nedenle, bu tırmanışın küresel ekonomi üzerindeki yansımaları doğrudan olacaktır. Avrupa, Afrika ve Asya'daki birçok ülkenin ekonomileri doğrudan veya dolaylı olarak Rusya ve Ukrayna ekonomilerinin kurallarına bağlı olduğundan, küresel ekonominin tümü düşük büyüme ve hızlı enflasyon etkilerini hissedecektir. Bu etkiler üç ana yol izleyecektir. İlk olarak, gıda ve enerji gibi temel ürünlerin yüksek fiyatları enflasyonu artıracaktır. Yüksek petrol ve doğalgaz fiyatları, ulaşımdan üretime ve ev ısıtma maliyetlerine kadar her şeyi etkileyecek, gelirin değerini düşürerek talebi etkileyecektir. İkinci olarak, özellikle komşu ekonomiler, ticaretin, tedarik zincirlerinin ve gönderilerin bozulmasıyla ve gelecekte tarihsel olarak yüksek mülteci akışlarıyla mücadele edecektir. Üçüncü olarak, düşük iş güveni ve artan yatırımcı belirsizliği, varlık fiyatlarını sıkılaştıracak ve finansal koşulları daraltacak ve gelişmekte olan pazarlardan sermaye çıkışını teşvik edebilecektir. Bu sonuçlar oldukça ciddi olup, iç karışıklıkların barışı ve güvenlik istikrarını bozması olasıdır (Kotoulas & Pusztai, 2022; Gaur vd., 2023).

Dünya, COVID-19 salgınından kaynaklanan kırılğan ekonomik durumdan henüz iyileşmedi ve mevcut uluslararası sistemin kurumları onu durduracak bir çözüm bulamadı. Bu, mevcut uluslararası sistemin zayıflığı ve kırılğanlığının bir kanıtıdır ve kriz arttığında daha da güçsüz hale gelecektir. Özellikle Rusya ve Ukrayna, dünya buğday üretiminin beşte birini ve ayçiçek yağı ihracatının %70'ini temsil etmektedir. Yiyecek sıkıntıları ve sürekli yüksek fiyatlar küresel gıda güvencesizliğine yol açabilir ve yoksulluk ve beslenme bozuklukları vakalarını artırabilir, özellikle Ukrayna ve Rusya Federasyonu dünyanın en büyük ekmek sepetlerinden ve buğday, arpa, mısır ve ayçiçek yağı büyük ihracatçılarındandır; aynı zamanda Rusya en büyük doğalgaz ihracatçısıdır. Rus-Ukrayna savaşının patlak vermesi sonucu temel ürünlerin fiyatları tüm alanlarda rekor seviyelere ulaştı, gıda

maddelerinin fiyatları makul olmayan bir oranda arttı ve aynı şekilde ham petrol ve doğalgaz fiyatları arttı, doğal gübre ve gübre fiyatları neredeyse ikiye katlandı, gıda güvenliği ve küresel politik istikrara dair endişeleri artırdı. Siyasi ve güvenlik açısından, savaşın liberal demokrasiye etkileri Avrupa ülkelerinde ortaya çıkabilir ve ABD öncülüğündeki liberal demokrasi projesini zedeleyebilir. Mülteci krizine karşı Avrupa ülkelerinin hazırlıklı olması gereken belirsiz ve diğer ihtiyaçlar dikkat ve özen gerektirir. Ukraynalı mültecilerin bazı ülkelerde bir yıl veya biraz daha uzun bir süre kalmalarına izin verildi, ancak savaş dondurması uzun yıllar devam ederse sorun buradadır (Ben Hassen & El Bilali, 2022; Yıldız, 2023).

Rusya'nın Ukrayna'daki eylemleri, zaten popülist ve otoriter sol hükümetlerin bir karışımına doğru ilerleyen bir bölgeyi daha da kutuplaştırabilir ve savaşın ekonomik, siyasi ve sosyal sonuçları NATO üye devletleri ve Avrupa Birliği için ciddi olacak ve Latin Amerika ülkelerinin Rusya'nın istilasına ve ilişkilendirilen açılımına yönelik mevcut tepkilerinin, önümüzdeki aylarda diğer Latin Amerika ve Karayip ülkelerinin savunma, siyasi ve diğer işbirliği anlaşmalarını imzalaması olasıdır, bu anlaşmalar, dolaylı olarak Rusya ile ittifaklarını belirtmek için yapılmış olabilir ve karşılıklı maddi faydalar elde etmek için kullanılabilir. Uzun vadede bu savaş, diğer küresel politik ve kurumsal dinamikler üzerinde derin etkilere sahip olabilir, özellikle Rus saldırganlığı Ukrayna'yı aşarsa, dünyadaki birçok ülkenin hesaplamalarını temel olarak değiştirecek ve tehdit edici aktörlere karşı kendi egemenliklerinin dokunulmazlığına olan inançlarını azaltacak, böylece onları korumak için resmi ittifaklara katılmak veya bunları güçlendirmek isteyen bazı ülkeler. Finlandiya veya İsveç gibi ülkeler, istiladan alınan derslerde, Rusya'nın bölgesel hedeflerine yönelik riskleri almaya istekli olduğunu gösterdiği için NATO'ya katılmak için ek teşvikler bulabilirler (Lin vd., 2023; Belaïd vd, 2023).

Çin de Rusya-Ukrayna savaşının devamından ve dünyanın onunla meşgul olmasından yararlanarak askeri güç kullanarak Tayvan'ı entegre etmeye başlayabilir. Ancak, Rusya'nın Ukrayna'da karşılaştığı sorunlar, Çin'i böyle bir şey yapmaktan alıkoymaz, çünkü Çin Tayvan konusundaki hedeflerinden vazgeçmeyecektir, ancak Rusya Ukrayna'daki hedeflerini başarıyla gerçekleştirirse ve çatışma olmadan Batı'yı yeni durumu kabul etmeye zorlarsa, başarısı Çin Cumhuriyeti'ni uygun koşullarda Tayvan'a karşı harekete geçmeye teşvik edebilir. Sonuç olarak, ABD ve Avrupa müttefiklerinin Rusya'ya yönelik ekonomik yaptırımları, boyut ve şiddet açısından hızlı ve düşünülmeden uygulanmıştı. Enerji fiyatları, yükselen gıda fiyatları, tedarik zinciri aksaklıkları, piyasa istikrarsızlığı, fiyat dalgalanmaları ve diğer ekonomik konular, durum, Soğuk Savaş döneminden beri görülmeyen şekilde Rusya ile Batı arasında derin bir ayrılık yaratabilir; çünkü yüksek enerji ve gıda fiyatlarının etkileri Avrupa toplumları üzerinde kendini gösterecek ve istikrarsızlığa ve güvensizliğe dair ABD ve Avrupa müttefiklerinin ele alması zor sosyal iç çatışmalara yol açabilir (Freedman, 2023).

V. RUSYA-UKRAYNA SAVAŞININ GELECEĞİ

Dünya için ciddi tehlikelerle karşı karşıyayız ve bunlar uluslararası barış ve güvenliği oldukça etkileyecek sonuçlara sahip olacak, tüm bunlar Rusya'ya karşı Amerika Birleşik Devletleri ve NATO'nun tepkisi ve yanıtına bağlıdır. Eğer Rusya Ukrayna'daki savaşını uzatırsa, Rus ve Ukrayna buğdayına bağımlı olan halkların kaderi ne olacak, Rus doğalgaz tedariklerine bağımlı olan Avrupa halklarının kaderi ne olacak, Ukraynalı mültecileri kucaklayan ülkeler yiyecek krizi, işsizlik ve geçtikleri ekonomik gerileme ile nasıl başa çıkacak, Amerika Birleşik Devletleri gelecekte tüm Avrupa ülkelerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek mi, yoksa bu ülkeler kültür ve ideoloji çatışmasının kurbanı mı olacaklardır? Eğer Çin, Tayvan'ı ilhak etmek için askeri bir hamle yaparsa, Amerika Birleşik Devletleri ve NATO nasıl tepki gösterecek? Tüm bu konular Rus-Ukrayna savaşının geleceği ile ilgili ve uluslararası sistem ve küresel güvenlik ve barış üzerinde ciddi sonuçlar doğuracaktır (Bennett, 2022; Yıldız, 2023). Gelecek, Putin'in şu an için büyük ve belirli bir plana sahip olmadığına dair analizlerin geçerliliğini veya yanlışlığını ortaya çıkarmak için yeterli olacaktır veya planının sadece Ukrayna ile sınırlı olduğunu öne sürer. Ancak, en önemli nokta Rusya'nın hedeflerinin gelecekte gelişeceği ve iç ve dış uyaranlara cevap vereceğidir. Putin'in gelecekte askeri gücü kullanmayı içeren bir büyük stratejisi olabilir ve bu, Baltık devletlerinde çekişmeyi körükleyerek ittifak içindeki şüphe ve

karşılıklı ilişkilere gölge düşürmeye yönelik olabilir. Rusya, Ukrayna'daki yeni duruma bağlı olarak planlarını geliştirebilir, hatta Putin'in şu an için Baltık devletlerinde askeri güç kullanma planı olmasa bile, gelecekte böyle bir şansı olabilir ve son Ukrayna istilasıyla Rusya tüm seçenekleri masaya koydu ve Avrupa ile ABD artık Rusya'nın hedefini barışçıl veya barışsız şekilde sürdüreceğini varsayamaz, ancak Rusya'nın Ukrayna'daki eylemleri muhtemelen mevcut durumu korumaya devam edecek, aksine, Baltık devletlerini istikrarsızlaştırmaya yönelik herhangi bir Rus çabası, Soğuk Savaş sonrası Avrupa güvenlik sistemini tamamen yeniden çizmeye yönelik açık bir çaba olmayacaktır (Kondratenko, 2016; Shahzad vd., 2023). Bu nedenle, Amerika Birleşik Devletleri tarafından yapılan bu vaatler, düşmanın ilerleyişini durdurmak için siyasi bir manevradan öteye geçmez. Aslında, bu vaatler, son Rus genişlemesinin ardından itibarsızlaştığı kanıtlanmıştır; çünkü Amerikan caydırıcılığı, sadece söz düzeyinde ve müttefiklerin Ukrayna'ya para ve silah desteği sağlamak üzere harekete geçirilmesiyle sınırlı kalmıştır. Bu zayıf caydırıcılığın, mevcut koşullar altında Rus askeri liderler tarafından bilindiği görülmektedir. Rusya, Baltık devletlerinden birinin bazı topraklarında genişleyerek, gerçek Amerikan-Avrupalı caydırıcılığın olmaması durumunda NATO saflarında çekişme yaratma politik hedeflerini başarabilir. Rusya'nın jeopolitik avantajından dolayı ve Batı Avrupa'da tüm askeri yetenekleri aşmasından ötürü, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupalı müttefiklerinin gelecekte Ukrayna'ya sadece etkisiz diplomatik destek, ortaklık anlaşması ve ekonomik yardım gibi geleneksel yumuşak güç yöntemleri sunamayacakları muhtemeldir. Aynı şekilde, Rusya'ya karşı etkisiz yaptırımlarla dolu bu çeşit yumuşak güç yaklaşımının ironisi, yumuşak gücün sıklıkla etkili olması için sert güç politikalarını gerektirmesinde yatmaktadır (Abay vd., 2023). Bu nedenle, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırısından öncelikli olarak sorumluluk, Ukrayna liderlerine aittir; çünkü dış politikası tarafsızlıktan uzaklaştığında ve kendisini, Rusya, Çin ve daha az ölçüde Hindistan, Brezilya, Kuzey Kore, İran ve diğer ülkeler tarafından reddedilen tek kutuplu Amerikan dünya düzenini savunmak için bir araç haline getirdiğinde ateşi devlete taşıyan odur ve küresel çıkarları elde etmeye uygun bir yönde hareket etmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nin, Rusya ve Çin liderliğindeki rekabet eden ülkelerin maliyetine. Öte yandan, gelecekte Rusya'nın Baltık devletlerine askeri bir müdahale olasılığını göz ardı etmiyoruz, ancak bu, doğası gereği çok zor olacak. Çünkü Baltık devletleri, Rusya'nın Kırım'da etkili bir şekilde kullandığı türden melez stratejilere daha az duyarlıdır ve son Ukrayna istilasında daha az oranda etkilenmiştir. Bu ülkelerdeki Rus etnik nüfus, Ukrayna'nın aksine, çok daha azdır ve Ukrayna'daki gibi NATO üyeliği konusunda Ukrayna nüfusunda görülen bölünmeye benzer şekilde değil. Baltık devletlerinde yaşam standartları Ukrayna'dan çok daha iyidir, bu da gelecekte Baltık devletlerindeki etnik ayrılıkçılığı yönlendirmek için herhangi bir Rus operasyonunun Ukrayna'dakinin daha zor olacağı anlamına gelir ve daha zor meşrulaştırılacaktır, üstelik Baltık devletleri Ukrayna'nın aksine NATO'nun bir parçasıdır (Wang vd., 2023). Rusya-Ukrayna krizini çözme açısından en yakın senaryo, krizin tarafları olan Rusya, Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasında Doğu Avrupa'da yeni bir sistem üzerinde anlaşmaya varmaktır. Bu yeni sistemde Rusya gerçek bir oyuncu olarak yer alır ve eski Sovyet Birliği ülkelerinden oluşan farklı çıkar alanlarını bünyesinde barındırır. Bu anlaşmalar, Rusya'nın NATO liderliğindeki ABD tarafından gerçekleştirilen dairesel jeopolitik genişlemeyle temsil edilen tehlikeli tehditleri yakınında durdurmaya garanti verirken; karşılığında, eski Sovyet Birliği ülkelerinin bağımsızlıklarını tanır ve siyasi sınırlarını aşmaz. Ukrayna'daki istikrar büyük ölçüde ABD liderliğindeki NATO'nun Rusya politikasıyla ilişkilidir; çünkü Rusya son askeri hareketini büyük ölçüde buna dayandırdı. Bu nedenle, Ukrayna'da sürdürülebilir bir gelecek yaratmak, kriz tarafları arasında büyük anlayışlar gerektirir, böylece Ukrayna'ya NATO ile ilişkileri için özel bir statü verilebilir, ancak ittifakın tam bir ortağı olma girişimleri yasaklanır; çünkü durumu daha da kötüleştirdi ve askeri şiddetin geri dönmesine izin verdi, özellikle Rusya'nın Türkiye ve Yunanistan ile enerji kaynaklarını Avrupa'ya taşımak için alternatif bir doğalgaz boru hattı konusunda çok hızlı bir şekilde müzakere ettiği göz önüne alındığında. Bu açıkça Rusya'nın Ukrayna'yı kaybedilmiş bir durum olarak görmeye başladığını göstermektedir (Nazlı, 2023). Aynı zamanda resmi ve resmi olmayan kanalların Rusya ile açık kalması, gelecekte Rus genişlemesinin Baltık devletlerinde devamını önlemek için çok önemlidir ve bu daha da genişleyebilir ve durdurma maliyetleri çok pahalı olabilir. Bu araştırmada bahsedilen nedenler gelecekte NATO için endişe ve gerçek zorluklara neden olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ve müttefiklerinin, Rusya'yı her türlü caydırıcılıkla caydırabileceğini ve askeri veya finansal maliyet olmaksızın Avrupa'da güvenliği yeniden sağlayabileceğine inanmak saf ve yaşadığımız gerçeklerden çok uzak olacaktır. Amerika Birleşik

Devletleri ve NATO'nun Orta ve Doğu Avrupa'da stratejik silahları genişletmeye ve konuşlandırmaya devam etmesi durumunda Rusya ile gerilimler muhtemelen artacak ve Ukrayna krizinin etkileri uluslararası güvenlik üzerinde gölge düşürecektir ve Amerika Birleşik Devletleri'nin liderliğindeki tek kutuplu düzenin kırılmasını artıracaktır (Chang-Liao, 2023).

Kremlin'in Avrupa sınırlarını değiştirmek için güç kullanma isteği, Avrupa'nın tümünü istikrarsızlaştırır ve bunun gelecekte dışlanması söz konusu değildir, özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupalı müttefikleri Rusya'ya baskı ve yaptırımlarını artırarak kuşatma ve izolasyon politikaları uygularsa; Rusya'nın misilleme dış politikasının Amerika Birleşik Devletleri, NATO ve daha geniş Euro-Atlantik güvenlik alanındaki istikrara yönelik riskleri karmaşık, çeşitli ve öngörülemeyen ve etkileri derin olacak; Çünkü Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığı, Avrupa'da güvenlik standartlarını iptal etmiş ve genel olarak bir güvensizlik durumu yaratmıştır. Batı Avrasya ülkeleri için gelecekteki tehditler, Ukrayna, Gürcistan veya Moldova olsun, bu ülkelerin kendi zayıflığından bir yandan, diğer yandan Rusya'nın niyetleri ve yeteneklerinin belirsizliğinden dolayı ciddi olacaktır. Rusya bu ülkeleri kendi topraklarının bir parçası olarak görüyor ve bunları savunma konusunda mutlak hak sahibi olduğunu düşünmektedir (Mottaleb ve Govindan, 2023). Avrupa Birliği, Rusya'ya karşı başa çıkabilecek bir büyük güç olma konusunda şu anda olumsuz bir durumdadır; çünkü halklarının karşılaştığı büyük politik ve ekonomik sorunlar çok sayıda ve çeşitlidir. Günümüze kadar, halkların ekonomik rekabetin göreceli olarak kötüleşen bir sorunu, küresel GSYİH'nin uzun vadeli yavaş düşüşünün sorunu ve sürekli artan sosyal ve ekonomik eşitsizlik sorunu gibi birçok sorunla karşı karşıyadır. Bunlar açık zayıflıklardır ve genişlemeye ve Sovyet Avrupa ülkelerini ilhak etme politikası, Rusya'yı gelecekte Avrupa Birliği ülkelerini büyük politik, ekonomik ve etnik sorunlara sürükleyebilir ve bu ülkelerin çoğunu bu süreçle başa çıkamayacak duruma getirir, özellikle Avrupa Birliği'ndeki büyük ülkeler ekonomilerinde ve nüfusun enerji, gıda ve diğer ihtiyaçlarını karşılama konusunda büyük ölçüde Rusya'ya bağımlıdır (Balsalobre-Lorente vd., 2023).

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'nin Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik istilası konusundaki zayıf duruşu büyük ölçüde Rus ekonomisinin hızlı gelişimi tarafından oluşturulan büyük tehlikeden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, onları Rusya-Ukrayna savaşını durdurma konusunda önemli ölçüde uğraşırken Rus ekonomisinin büyümesini durdurmayı kabul etmeye itmektedir; Çünkü Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ekonomileri henüz Çin ekonomisinin büyümesinin oluşturduğu şoklar ve risklerden iyileşmemişken, Rus ekonomisinin büyümesinin kendi ekonomilerine zarar verme tehlikesini hissetmektedirler. Bugün Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleri, Amerikan ve Avrupa ekonomilerinin açık bir düşüş yaşandığı bir zamanda, Çin gibi başka bir yükselen ekonomik gücü kabul etmeye güçsüz kalmaktadır. Gerçek hedefin, Amerika Birleşik Devletleri ve NATO'nun Rusya'yı zayıflatmak ve Ukrayna üzerinde onu zorlamak olduğu ve bu durumun bu çatışma ülkeleri arasında hegemonya için bir savaşın yakıtı olması amaçlandığı da mümkündür (Davis, 2023). Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa müttefiklerinin gelecekte Ukrayna'da meydana gelenlere olan ilgisinin azalacağı açıktır, örneğin 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı istilasından sonra ilgi azalmıştı ve muhtemelen bu ülkeler, iç siyasetlerine odaklanacak ve Rus müdahalesinin sonuçlarından kaynaklanan ekonomik sorunları aşmaya çalışacaklardır. Bu etkiler açık bir şekilde bu toplumlar üzerinde belirgin hale gelmeye başlamıştır ve Ukrayna krizine çözümler bulma gibi bu ülkelerin dış politika çıkarları, yakın gelecekte büyük bir öneme sahip olmayacaktır. Aynı zamanda, bu yüzyılın gelecek on yılında çok farklı jeopolitik değişikliklerin olacağı, birçok sürpriz ve yeni ittifakların ortaya çıkacağı ve yeni birçok kutuplu dünya düzeninin gerçeklik haline geldiği de muhtemeldir. Bu, mevcut küresel sistem ve kurumların ortaya çıkan jeopolitik sorunları ele almakta yetersiz kaldığı ve başarısız olduğu gerçeğine dayanmaktadır. Dünya düzeninin Rusya-Ukrayna savaşını durdurma, İran nükleer programına çözüm bulma, Kuzey Kore'nin nükleer silahlanmasını durdurma gibi konularda başarısızlığı, Soğuk Savaş'ın sona erdiği dönemde değerleri çatışan medeniyetler arasında parçalanmış bir sistemin varlığını ortaya koymaktadır. Rus-Ukrayna savaşı, ABD ve Avrupa müttefikleri ile Rusya arasındaki ilişkilerin kırılmasını ortaya çıkardı ve şu anda iki taraf arasında ortak bir zeminin görülmesi çok zor, ancak gelecekte ABD ve Avrupa'dan Rusya ile normal hayata dönüş işaretleri olabilir, bu savaş uzun sürecek ve birçok sürpriz ve insan acısı taşıyacaktır, çünkü Rusya, ABD ve Avrupa Birliği'ne çok sayıda acıya sebep olacaktır (Shumilova vd., 2023). Ayrıca, Rus-Ukrayna savaşını durdurma senaryoları arasında Kiev'in NATO'ya asla katılmayacağını açıklaması, doğu Ukrayna'daki Rusça konuşulan bölgelere önemli bir bölgesel özerklik verilmesi ve Moskova'nın bölgedeki çıkarlarını zarar vermeye çalışan

herhangi bir güçle işbirliği yapmama taahhüdü, Ukrayna'nın Rus etki alanının bir parçası olması ve Moskova'nın yörüngesinde kalması veya en azından tarafsız kalması yer almaktadır. Analistler ve politik ve askeri uzmanlar arasında savaşın uzun süreceği ve durmaksızın donacağı yönünde bir fikir birliği vardır ve Ukrayna'nın gelecekte parçalanabileceği ve daha küçük bir alan ve nüfusla yeni bir ülkenin oluşabileceği ve yeni bir uluslararası gerçeklikle karşı karşıya kalabileceği olasılığı bulunmaktadır. Savaşın ne kadar süreceğini ve kabul edilebilir bir düzeyde istikrara ne zaman dönüleceğini kimse tahmin edemez. Bu nedenle, çağdaş Rus stratejisinin analizine yönelik herhangi bir çaba, uluslararası dinamiklerle ilişkilerin seyirlerini dikkate almalıdır; çünkü uluslararası çatışmalar çoğunlukla iç ve dış siyasi, ekonomik ve sosyal çelişkilerin sonucu olup nadiren kültürel çelişkilerin sonucudur. Dünya günümüzde tanık olduğu karışıklık ve güvensizlik, kutuplaşmanın sonunu temsil eden, Rusya'nın etnik ve kültürel kimliğini kullanarak yeni stratejileri, Sovyet sonrası uzayda jeopolitik hedeflerini gerçekleştirmek ve büyük bir güç olarak konumunu yeniden tesis etmek amacıyla Ukrayna'yı hibritleştirdiği yeni tür bir savaşın temsilcisidir. Son olarak, Rusya'nın Ukrayna üzerindeki savaşı sona erdirmek için yapılan çabaların şu anda başarılı olmadığı ve çıkmaza girdiği söylenebilir; çünkü ana çatışma tarafları, yani Amerika Birleşik Devletleri, NATO, Avrupa Birliği ve Rusya, taviz vermeye hazır değildir ve ateşkes ihlallerinin sürekli tekrarlanması, çatışan taraflar arasındaki güvensizliğin açık bir resmi oluşturmakta ve çözümü daha da zorlaştırmaktadır ve barışa yönelik engeller artmaktadır, bu arada tüm bu tarafların mevcut krizden bir şekilde yarar sağlamasıyla birlikte, Ukrayna ve halkı bu zorlu jeopolitik denklemde en büyük kaybedenler olarak kalmaktadır (Audretsch vd., 2023).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

14 Şubat 2022'de başlayan Rus-Ukrayna savaşı, Küresel Ekonomik Ortam üzerinde ciddi sonuçlara sahiptir. Ekonomi uzmanları, özellikle küresel ekonominin hala Covid-19'un etkileriyle mücadele ettiği dikkate alındığında, Rus-Ukrayna savaşının küresel ekonomi üzerinde etkilerinin olacağını önceden tahmin etmiştir. En önemli sonuçlardan biri enerji, madencilik ve gıda gibi stratejik malların fiyatlarında dalgalanmalar olmuştur, özellikle buğday gibi stratejik gıda maddelerinde, bu da yakın bir küresel gıda krizine yol açma olasılığını artırır. Stratejik mallar, enflasyon koruması ve siyasi istikrarsızlık ve yoğun piyasa dalgalanmaları dönemlerinde güvenli liman olarak kullanılan mallardır. Bu anlamda, stratejik mallar ülkenin ekonomisi için son derece önemli olarak kabul edilir ve genellikle malın açık ticaretinin bir şekilde kesintiye uğraması durumunda ekonomi ciddi şekilde etkilenir. Bu bağlamda, hem Rusya hem de Ukrayna, birçok stratejik malın dünya ihracatının büyük bir bölümünü oluşturur. Rusya, doğalgazın büyük bir ihracatçısı ve ikinci büyük ham petrol ihracatçısıdır. Rusya, küresel doğalgaz ihracatının yaklaşık %25'ini, kömür ihracatının %18'ini, platin ihracatının %14'ünü ve küresel ham petrol ihracatının %11'ini oluşturmaktadır. Bu nedenle, potansiyel riskler bu malların arzında keskin bir düşüşe yol açacak ve bunun sonucunda inşaat, endüstri ve taşımacılıkta aksaklıklar oluşacaktır. Bu da ekonomik büyümede azalmaya yansımacaktır. Rusya'nın yanı sıra, Ukrayna da dünya gıda piyasalarında önemli bir rol oynamaktadır. Ukrayna ve Rusya, buğday ihracatının %27'sini, arpa ihracatının %23'ünü ve mısır ihracatının %15'ini dünya çapında gerçekleştiren önemli gıda maddesi üreticileridir. Küresel olarak ticareti yapılan tahılların yaklaşık %19'u Rusya ve Ukrayna'dan ihraç edilmektedir.

Her ikisi de neredeyse ayçiçek yağı ihracatının üçte ikisini oluşturmaktadır. Ukrayna, küresel ihracatın neredeyse yarısını (%42) oluştururken, Rusya'nın ayçiçek yağı ihracatı ise %21'dir. Savaş, Dünya Ticaret Örgütü'nü (WTO) bu yıl için büyüme tahminini neredeyse yarı yarıya düşürmeye yönlendirdi. Savaş ve ilgili politikaların etkisi nedeniyle büyüme tahmini %4,7'den %2,5'e indi. Dünya Ticaret Örgütü Başkanı Ngozi Okonjo'ya göre, Afrika'yı bir örnek olarak kullanarak, kıtanın 55 ülkesinin 35'inin buğday ve diğer tahıl ürünlerini Rusya ve Ukrayna'dan ithal ettiği belirtildi. Afrika Kalkınma Bankası tarafından şu anda yürütülmekte olan çalışmalardan anlaşılacağı üzere, birçok ülkede gıda fiyatlarının %20-50 oranında artacağı açıktır. Savaş, Rusya veya Ukrayna'dan yapılan ihracata bağımlı birçok ülkede gıda fiyatlarının yükselmesi ve gıda maddelerinin olası kıtlığı sonucunda gıda krizi yaratıyor. Mısır, Tunus, Cezayir, Lübnan ve Suriye gibi Orta Doğu ve Kuzey

Afrika ülkelerinden bazıları buğdayın %50'den daha fazlasını Ukrayna veya Rusya'dan ithal etmektedir, bu nedenle Rusya ve Ukrayna krizinden kaynaklanan ekonomik şoklara karşı özellikle savunmasız hale gelirler. Bazı ülkeler Ukrayna ve Rusya'dan büyük miktarda buğday ithal etmektedir. Arap Körfezi ülkeleri gibi bazı ülkelerin büyük stokları varken, Lübnan ve Yemen gibi diğerlerinin hiç stoku yoktur ve bu da kıtlık ihtimalini çok gerçek kılmaktadır. Diğer yandan, Hindistan gibi bazı ülkeler Rusya-Ukrayna savaşından yararlanmış; Hindistan, Rusya ham petrolü ithalatını artırmış ve bu petrolü dizel ve jet yakıtına dönüştürerek Avrupa ve diğer ülkelere satmaya başlamıştır. Ayrıca Hindistan, dünyanın ikinci büyük buğday üreticisidir, bu da potansiyel bir buğday, tahıl ve gübre tedarikçisi haline gelmektedir. Hindistan, bu malların azalan arzıyla başa çıkabilir ve küresel ekonomik ortamda fırsatları değerlendirebilir. Tam ölçekli Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı uluslararası düzeyde hala devam ediyor ve ekonomik, jeopolitik ve askeri alanlarda derin etkilere sahip oluyor. Rusya Federasyonu, bugüne kadar hiç karşılaşmamış ekonomik yaptırımlara maruz kaldı; bunlar ürün ve hizmet ithalat ve ihracatını kapsıyor. Ayrıca, Rus buğday ithalatına henüz hiç kimse yaptırım uygulamamış olsa da ithalatçılar Rusya'dan buğday satın alma konusunda giderek artan zorluklarla karşılaşılıyor; bunun nedeni arz zinciri sorunları ve Rus şirketlerine fon transferi ve gemi sigortasında zorluklar yaşanmasıdır. Stratejik malların, özellikle enerji ve gıdanın fiyatlarına dair Rus-Ukrayna savaşının etkilerine rağmen, küresel bir krize yol açabilecek bu konu hakkında henüz yapılan çalışmalar yoktur. Daha önceki savaşların, örneğin Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı ve Irak Savaşı'nın ekonomik etkileri üzerine birçok çalışma yapılmıştır.

Ukrayna'nın eski Rusya-yanlısı Cumhurbaşkanı Yanukoviç'in devrilmesi, çağdaş Ukrayna tarihinde çok önemli bir dönüm noktası olmuş ve Rusya'nın 2014'te Kırım'ı işgal etme ve Rusça konuşulan Ukrayna'nın doğu ve güney bölgelerindeki huzursuzluğun patlak vermesinin en önemli nedenlerinden biri olmuş, bu bölgeler öz yönetim talep etmeye başlamıştır ve Rusya bu durumu, Ukrayna'yı işgal etmek için 24/Şubat/2022 tarihinde kullanmıştır. Rusya Ukrayna'yı dört ana açıdan değerlendirmektedir. Ukrayna, Rusya için stratejik bir derinlik ve düşmanca saldırılara karşı tarihsel olarak kendini savunduğu bir tampon bölgedir. Ukrayna ayrıca zengin doğalgaz kaynaklarına sahip Rusya ile enerji tüketen Avrupa Birliği arasında kültürel bir aracı rol oynamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nin Ukrayna'daki ana hedefleri Kırım'ın kontrolünü ve Sivastopol deniz üssünün elde edilmesini, Rus Karadeniz Filosunun oradan çıkarılmasını ve onları Amerikan kontrolü altına almak ve NATO müttefiklerine vermektir, ancak Amerikan istihbarat çalışmaları açısından bir fiyasko olarak kabul edildi. Rusya'nın 2014'te Kırım'ı ilhak etmesi ve ardından güneydoğu Ukrayna'yı işgal etmesi ve ardından 2022'de başkent Kiev'i devirmek için yaptığı son işgal, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana ve belki de Soğuk Savaş öncesi dönemden bu yana Avrupa güvenliğindeki en ciddi krizi oluşturmuş ve gelecekte küresel güvenlik ve barış üzerinde ciddi sonuçlara yol açmıştır.

Rusya'ya yönelik daha fazla yaptırım, Putin'in eylemlerini şu anda veya yakın gelecekte tersine çevirmez; ancak tam tersine, Ukrayna'nın tamamen daha küçük bölgelere bölünmesi yolunda daha sert bir tutumun sürdürülmesini haklı çıkaracaktır. Yeni durumda Rusya'nın gelecekte Baltık devletlerine yönelik askeri bir müdahale planlaması muhtemeldir, ancak bu oldukça zorlu bir nitelikte olacaktır; çünkü Baltık devletleri, Rusya'nın Kırım'da etkili bir şekilde kullandığı türden hibrit stratejilere daha az duyarlıdır. Ukrayna üzerindeki Rus savaşını sona erdirmeye yönelik çabalar şu anda başarısızlıkla sonuçlandı ve bir çıkmaza girdi; çünkü ana çatışma tarafları, Amerika Birleşik Devletleri, NATO, Avrupa Birliği ve Rusya, taviz vermek istememektedir. Savaşı durdurma kararı Ukrayna'nın NATO'ya katılmama sözü vermesini, Kırım'ı Rusya'ya devretmesini, ayrıca Rusça konuşan bölgelerde önemli bir bölgesel otonomi vermesini ve bölgede Moskova'nın çıkarlarına zarar vermeye çalışan herhangi bir güçle işbirliği yapmama sözü vermesini gerektirir; ancak bu Rus koşulları, herhangi bir Ukrayna hükümetinin uygulaması zor olan koşullardır. Rusya ve ABD önderliğindeki NATO arasındaki rekabet, öngörülebilir gelecekte Euro-Atlantik sistemin önemli bir özelliği olmaya devam edecektir; çünkü Rusya'nın NATO'nun hamlelerine yönelik görüşünde önemli değişiklikler olmaması ve son zamanlarda Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, sahneyi oldukça karmaşık hale getirmiştir, bu da bu çatışmayı sona erdirmek için askeri değil siyasi bir çözüm çağrısı yapar, ancak üç taraf arasındaki artan güvensizlik nedeniyle bu zor bir durumdur.

Rusya'nın gelecekte Baltık devletlerindeki genişlemesinin devamını önlemek için resmi ve gayri resmi kanalların Rusya ile açık kalması çok önemlidir, aksi takdirde bu genişleme daha da

yayılabılır ve durdurulması maliyetli olacaktır; çünkü Kremlin'in Avrupa'daki sınırları değiştirmek için güç kullanma isteği, Avrupa'nın tamamını istikrarsızlaştırır, ki bu gelecekte pek olası değildir, özellikle de Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupalı müttefikleri Rusya'ya baskı ve yaptırımlarını artırarak kuşatmak ve izole etmek istediklerinde. Savunma stratejisi açısından, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupalı müttefiklerinin gelecekte Ukrayna'ya sunduğu şeyin, etkisiz diplomatik destek, ortaklık anlaşması ve ekonomik yardım olasılığı gibi geleneksel yumuşak güç yöntemlerinden başka bir şey olması muhtemeldir ve Rusya'ya karşı etkisiz yaptırımlar yer alır, burada paradoksal olan yumuşak gücün etkin olması genellikle sert güç politikalarını gerektirir. Bu nedenle, analistler ve siyasi-militarist uzmanlar arasında savaşın uzun süreceği ve durdurulamayacak bir donma sürecine doğru ilerleyeceği ve Ukrayna'nın gelecekte parçalanma ihtimalinin olduğu ve daha küçük bir alan ve nüfusa sahip yeni bir devletin ortaya çıkacağı ve yeni bir uluslararası gerçeklik oluşturacağı konusunda bir fikir birliği vardır.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın karmaşıklığı ve jeopolitik sonuçları, ileri araştırma olanakları sunmaktadır. Gelecekteki çalışmalar, çatışmaları arabuluculuk eden yükselen güçlerin rolüne, çatışma çözümünde yenilikçi teknolojilerin kullanımına ve bölgesel dinamikleri şekillendiren devlet-dışı aktörlerin etkisine daha derinlemesine odaklanabilir. Ayrıca, barış inşa önlemlerinin etkinliğini ve geçiş dönemi adalet mekanizmalarının uzun vadeli istikrar üzerindeki etkilerini değerlendirmek için kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır. Öncelikle, çatışmanın sürdürülebilir bir çözüme ulaşmak için ana paydaşlar arasında uluslararası işbirliği ve koordinasyon hayati önem taşımaktadır. Bunu sağlamak için bölgesel güvenlik mekanizmalarını güçlendirmek, çok taraflı kuruluşları desteklemek ve kapsayıcı barış inşa yaklaşımlarını teşvik etmek gereklidir. İkinci olarak, uluslararası hukuka ve normlara bağlılık, toprak bütünlüğü ve egemenlik prensiplerini korumak için hayati öneme sahiptir. Uluslararası toplumun ihlalleri kınaması ve suçluları eylemleri için sorumlu tutmak için önlemleri desteklemesi gerekmektedir. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın jeopolitik sonuçlarını anlamak, bölgesel ve küresel güvenlik açısından büyük öneme sahiptir. Çatışma, bölgesel istikrarsızlıkların küresel ölçekte ticari ilişkileri, enerji piyasalarını ve finansal istikrarı etkileyebileceğini göstermiştir. Değişen ittifaklar ve güç dinamikleri, büyük güç rekabeti için sonuçlar doğurabilir ve küresel güç yapısını değiştirebilir. Bu karmaşıklıklar göz önüne alındığında, politika yapıcılarının, bilim insanlarının ve uluslararası aktörlerin işbirliği yaparak krizle başa çıkmak ve kalıcı barışı desteklemek için kapsamlı stratejiler oluşturması önemlidir. Sonuç olarak, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın jeopolitik sonuçları geniş kapsamlı ve çok yönlüdür. Çalışma, siyasi ittifakların dinamiklerini anlamanın, bölgesel güvenliği etkileyen etkileri anlamının ve küresel istikrar için olan sonuçları anlamının önemini vurgulamaktadır. Gelecekte, uluslararası toplumun birlikte çalışması, diplomatik çabalara katkıda bulunma, etkili çatışma çözüm mekanizmalarını uygulama ve sürdürülebilir barış inşa önlemlerini teşvik etme konusunda ısrar etmek hayati öneme sahiptir.

KAYNAKÇA

- Abay, K. A., Breisinger, C., Glauber, J., Kurdi, S., Laborde, D., & Siddig, K. (2023). The Russia-Ukraine war: Implications for global and regional food security and potential policy responses. *Global Food Security*, 36, 100675.
- Adachi, D. (2023). Melodrama and War after Russia's Invasion of Ukraine. *Japanese Slavic and East European Studies*, 43, 13-26.
- Alcaro, R. (Ed.). (2015). *West-Russia Relations in light of the Ukraine crisis* (Vol. 18). Edizioni Nuova Cultura.
- Audretsch, D. B., Momtaz, P. P., Motuzenko, H., & Vismara, S. (2023). War and Entrepreneurship: A Synthetic Control Study of the Russia-Ukraine Conflict.
- Algarni, A. D. (2022). Ukraine in Russian Geopolitics. *Rasanah*. Retrieved, 12(17), 2022.
- Al-Hasnawi, A. H. M. (2022). The Russian-Ukrainian war and its implications for international security: a geopolitical vision. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 9, 177-192.
- Al-Saidi, M. (2023). White knight or partner of choice? The Ukraine war and the role of the Middle East in the energy security of Europe. *Energy Strategy Reviews*, 49, 101116.

- Anghel, V., & Džankić, J. (2023). Wartime EU: consequences of the Russia–Ukraine war on the enlargement process. *Journal of European Integration*, 45(3), 487-501.
- Bach, H., & Hansen, T. (2023). Flickering guiding light from the International Maritime Organisation’s policy mix. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 47, 100720.
- Baird, A. J. (2005) Maritime policy in Scotland. *Maritime Policy & Management*, 32(4), 383–401.
- Balsalobre-Lorente, D., Sinha, A., & Murshed, M. (2023). Russia-Ukraine conflict sentiments and energy market returns in G7 countries: Discovering the unexplored dynamics. *Energy Economics*, 106847.
- Bartoszewicz, M. G. (2023). Intermarium: A Bid for Polycentric Europe. *Geopolitics*, 28(2), 795–819.
- Bekkers, E., & Góes, C. (2022). The impact of geopolitical conflicts on trade, growth, and innovation: An illustrative simulation study. *Global Economic Consequences of the War in Ukraine Sanctions, Supply Chains and Sustainability*.
- Belaïd, F., Al-Sarihi, A., & Al-Mestneer, R. (2023). Balancing climate mitigation and energy security goals amid converging global energy crises: The role of green investments. *Renewable Energy*, 205, 534-542.
- Ben Hassen, T., & El Bilali, H. (2022). Impacts of the Russia-Ukraine war on global food security: towards more sustainable and resilient food systems?. *Foods*, 11(15), 2301.
- Bennett, D. J. (2022). *US-Russia relations post-Cold War: Russia left out in the Cold?* (Doctoral dissertation, Manchester Metropolitan University).
- Bilenets, D., Ulianova, H., & Vozniakovska, K. (2022). Three Seas Initiative and Ukrainian Seaports’ Prospects amid Russian Aggression. *Lex Portus*, 8(5), 48–70.
- Bossmann, A., Gubareva, M., & Teplova, T. (2023). Asymmetric effects of geopolitical risk on major currencies: Russia-Ukraine tensions. *Finance Research Letters*, 51, 103440.
- Brodny, J., & Tutak, M. (2023). Assessing the level of digital maturity in the Three Seas Initiative countries. *Technological Forecasting and Social Change*, 190, 122462.
- Chang-Liao, N. C. (2023). The limits of strategic partnerships: Implications for China’s role in the Russia-Ukraine war. *Contemporary Security Policy*, 44(2), 226-247.
- Cui, L., Yue, S., Nghiem, X. H., & Duan, M. (2023). Exploring the risk and economic vulnerability of global energy supply chain interruption in the context of Russo-Ukrainian war. *Resources Policy*, 81, 103373.
- da Silva, J. A. T., Koblianska, I., & Kucher, A. (2023). Historical overview of agricultural production in Ukraine (2018-2022): Background insight into the impact of the Russo-Ukrainian war on local, regional and global food security. *Journal of Agricultural Sciences (Belgrade)*, 68(2).
- Davis, P. K. (2023). Potential Implications of the Russia–Ukraine War for Northeast Asia. *Journal for Peace and Nuclear Disarmament*, 1-11.
- Demedziuk, S. (2017). The new dimension of war—the Ukraine conflict. *Security and Defence Quarterly*, 14(1), 91-109.
- Demir, S. (2022). The 2022 Russia-Ukraine war: reasons and impacts. *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 13-40.
- Dibb, P. (2014). The Geopolitical Implications of Russia's Invasion of the Ukraine, ANU College of Asia & the Pacific, June 2014, ISSN: 2208-7303.
- Fasiku, A. M., & Adedayo, A. M. (2023). World Peace and Security in Turbulence Era: The Impact of Russia-Ukraine War on Peace, Security and Development in Nigeria. *International Journal of Social Science and Humanities Research (ISSN 2811-2466)*, 6(04), 01-10.
- Fennell, J. L. (2014). *A History of the Russian Church to 1488*. Routledge.
- Fernandes, G., Teixeira, P., & Santos, T. A. (2023). The impact of the Ukraine conflict in internal and external grain transport costs. *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives*, 19, 100803.
- Freedman, L. (2023). Humanitarian Challenges of Great Power Conflict: Signs from Ukraine. *Dædalus*, 152(2), 40-51.
- Gaur, A., Settles, A., & Vääänen, J. (2023). Do Economic Sanctions Work? Evidence from the Russia-Ukraine Conflict. *Journal of Management Studies*.
- Gravariti, M. (2023). The Dialogue Between the Deaf and the Dumb: The Geopolitics Behind Russia’s Annexation in Crimea.
- Grgić, G. (2023). The Changing Dynamics of Regionalism in Central and Eastern Europe: The Case of the Three Seas Initiative. *Geopolitics*, 28(1), 216–238.
- Hart, T. (2017). *Beyond the River, under the Eye of Rome Ethnographic Landscapes, Imperial Frontiers, and the Shaping of a Danubian Borderland* (Doctoral dissertation).

- Henrikson, A. (2022). The trauma of territorial break-up: The Russia-Ukraine conflict and its international management–geopolitical strategy and diplomatic therapy. *Geopolítica (s)*, 13(1), 11-36.
- Hinkle, K. T. (2017). Russia's reactions to the color revolutions (Doctoral dissertation, Monterey, California: Naval Postgraduate School).
- Hordiichuk, D. (2023, February 16). Shortened working day and continuous “tea parties”. How Russia is trying to derail the grain agreement. *Economic Pravda*.
- Horiunova, Y., Shemchuk, V., Lysianskyi, P., Vykhoanets, Z., & Gerasymova, E. (2022). Foreign policy strategy of Ukraine in the context of the Russia-Ukraine war. *Amazonia Investiga*, 11(60), 75-89.
- Hunter, R. (2023). The Ukraine crisis: Why and what now?. In *Survival February-March 2022* (pp. 7-28). Routledge.
- Kammer, A., Azour, J., Selassie, A. A., Goldfajn, I., & Rhee, C. (2022). How war in Ukraine is reverberating across world's regions. *Washington: IMF, March, 15, 2022*.
- Kondratenko, O. (2016). Ukraine as a geopolitical priority of the Russian Federation. *Historia i Polityka*, 23(16), 101-113.
- Kormych, B., & Malyarenko, T. (2022). From gray zone to conventional warfare: the Russia-Ukraine conflict in the Black Sea. *Small Wars & Insurgencies*.
- Korsunskyi, S. (2019, September 3). About Polish Gas, Energy Security and Gazprom's Signal. *Hromadske*.
- Kupchan, C. (2022). Why Nato Has Become A Flashpoint with Russia in Ukraine. *The Journal of Intelligence, Conflict, and Warfare*, 5(3), 88-90.
- Kurnosov, A. (2022, September 27). The End of Russia's Gas Dictate: What the Opening of the Baltic Pipe Gas Pipeline will do for the EU and Ukraine? *Radio Svoboda*.
- Kuznietsov, S. S. (2020). Maritime doctrine of Ukraine: a measure of general jurisprudence. *IPABOBA ДЕРЖАВА*, 79.
- Lin, F., Li, X., Jia, N., Feng, F., Huang, H., Huang, J., ... & Song, X. P. (2023). The impact of Russia-Ukraine conflict on global food security. *Global Food Security*, 36, 100661.
- Liu, Z., & Shu, M. (2023). The Russia–Ukraine conflict and the changing geopolitical landscape in the Middle East. *China International Strategy Review*, 1-14.
- Maisaia, V. (2022). Geostrategic Aspects of the Transnistrian Conflict in aegis of the Eurasia Geopolitics. In *Războiul de pe Nistru din 1992: 30 de ani după...* (pp. 21-28).
- Marples, D. R. (2022). Russia's war goals in Ukraine. *Canadian Slavonic Papers*, 64(2-3), 207-219.
- Masters, J. (2022). Ukraine: Conflict at the crossroads of Europe and Russia. Council on Foreign Relations, April 1, 2022.
- Melnyk, S. (2023, April 20). Minister: Romania will not close the transit of Ukrainian grain. 80 % of overland exports take this route. *Economic Pravda*.
- Méndez-Prado, S. M., & Medina-Castillo, J. A. (2023). The economic effects of perceptions of the Russia-Ukraine war in Ecuador. *F1000Research*, 12, 701.
- Mottaleb, K. A., & Govindan, V. (2023). How the ongoing armed conflict between Russia and Ukraine can affect the global wheat food security?. *Frontiers in Food Science and Technology*, 3, 1072872.
- Mykhnenko, V. (2020). Causes and consequences of the war in Eastern Ukraine: an economic geography perspective. *Europe-Asia Studies*, 72(3), 528-560.
- Nazlı, M. (2023). Adaptation of local businesses to the new era during the COVID-19 and the Russia-Ukraine war: case of Çeşme. *Current Issues in Tourism*, 1-12.
- Orhan, E. (2022). The effects of the Russia-Ukraine war on global trade. *Journal of International Trade, Logistics and Law*, 8(1), 141-146.
- Peleo, A., & Tierny, H. (2022). China's Landmass and Maritime Relations on the Edges: The Implications of Russia-Ukraine Conflict on the Cases of Kazakhstan and the Philippines. *Contemporary Chinese Political Economy and Strategic Relations*, 8(3), 637-669.
- Perbawa, I. K. S. L. P. (2022). The Role of United Nations on War Conflict Between Russia and Ukraine. *International Journal of Social Science and Business*, 6(4), 496-501.
- Pradhan, R., Dash, M., Pal, S., & Das, S. (2022). The Russian Invasion of Ukraine: A Geopolitical, Geo-Cultural and Geo-Economic Perspective. *IUP Journal of International Relations*, 16(2), 51-64.
- Radi, M. J., & Ali, M. M. (2022). The geopolitical dimensions of the Ukrainian crisis on the future of the global conflict. *Iraqi Journal of Political Science*, (7).

- Ratten, V. (2023). The Ukraine/Russia conflict: Geopolitical and international business strategies. *Thunderbird International Business Review*, 65(2), 265-271.
- Richter, W. (2022). NATO-Russia tensions: Putin orders invasion of Ukraine. German Institute for International and Security Affairs, 1-8.
- Rumer, E., & Sokolsky, R. (2020). Etched in stone: Russian strategic culture and the future of transatlantic security. Carnegie Endowment for International Peace.
- Rutland, P. (2015). An unnecessary war: the geopolitical roots of the Ukraine crisis. Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives, Bristol: E-International Relations Publishing.
- Ruzhin, N. (2022). The War in Ukraine Through the Prism of Classical Geopolitics. *Contemporary Macedonian Defense/Sovremena Makedonska Odbrana*, 22(42).
- Scheffran, J. (2023). Limits to the Anthropocene: geopolitical conflict or cooperative governance?. *Frontiers in Political Science*, 5, 1190610.
- Schmit, M. (2015). La crise en Ukraine. *La Revue Géopolitique*. Diploweb. com, 10.
- Shahzad, U., Mohammed, K. S., Tiwari, S., Nakonieczny, J., & Nesterowicz, R. (2023). Connectedness between geopolitical risk, financial instability indices and precious metals markets: Novel findings from Russia Ukraine conflict perspective. *Resources Policy*, 80, 103190.
- Shen, L., & Hong, Y. (2023). Can geopolitical risks excite Germany economic policy uncertainty: Rethinking in the context of the Russia-Ukraine conflict. *Finance Research Letters*, 51, 103420.
- Shumilova, O., Tockner, K., Sukhodolov, A., Khilchevskiy, V., De Meester, L., Stepanenko, S., ... & Gleick, P. (2023). Impact of the Russia–Ukraine armed conflict on water resources and water infrastructure. *Nature Sustainability*, 6(5), 578-586.
- Sohag, K., Islam, M. M., Tomas Žiković, I., & Mansour, H. (2023). Food inflation and geopolitical risks: analyzing European regions amid the Russia-Ukraine war. *British Food Journal*, 125(7), 2368-2391.
- Soldatenko, M. (2023, April 21). The Black Sea Grain Deal: Fragile Cooperation Between Ukraine and Russia. *Lawfare*.
- Song, R., Wu, L., Geraci, M., & Zhong, H. (2022). Maritime Cooperation and Ocean Governance 2021: Symposium Report. *Marine Policy*, 146, 105302.
- Sukhija, M. (2022). Decoding the Geo-Political & Economic Dimensions of the Russia-Ukraine Conflict: Navigating the Road Ahead. *Journal of Polity and Society*, 14(2).
- Tampubolon, M. (2022). Russia’s Invasion of Ukraine and its Impact on Global Geopolitics. *ESJ Humanities*, 18(20), 48-70.
- Thompson, J. M., & Ward, C. J. (2018). *Russia: A Historical Introduction from Kievan Rus' to the Present*. Routledge.
- Wang, S., Xu, L., Yu, S., & Wang, S. (2023). Russia-Ukraine war perspective of natural resources extraction: A conflict with impact on sustainable development. *Resources Policy*, 85, 103689.
- Wirth, C. (2023). Solidifying sovereign power in liquid space: The making and breaking of ‘island chains’ and ‘walls’ at sea. *Political Geography*, 103, 102889.
- Yıldız, T. (2023). The European Union–Russia–Ukraine Triangle: Historical Background of Relations, Russia–Ukraine War, and Future Prospects. In *The European Union in the Twenty-First Century: Major Political, Economic and Security Policy Trends* (pp. 195-210). Emerald Publishing Limited.
- Zięba, R. (2023). Three Seas Initiative. In R. Zięba (Ed.). *Politics and Security of Central and Eastern Europe: Contemporary Challenges* (pp. 261–275).

Etik Beyanı : Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde ÖHÜİBF Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazar(lar)ına aittir.

Bu çalışmada kullanılan veriler, herkesin kullanımına açık şekilde paylaşıldığından ve etik kurul izni gerektiren araştırmalar içerisinde bulunmadığından etik kurul izni alınmamıştır.

Teşekkür : Yayın sürecinde katkısı olan hakemlere ve editör kuruluna teşekkür ederiz.

Ethics Statement : The authors declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In case of detection of a contrary situation, ÖHÜİBF Journal does not have any responsibility and all responsibility belongs to the author (s) of the study.

Since the data used in this study is shared publicly and does not include research requiring ethics committee approval, ethics committee approval has not been obtained.

Acknowledgement : We thank the referees and editorial board who contributed to the publishing process.
